

GESTE AKTIVACIJE

GESTURES OF ACTIVATION

Grubić

Igor

RADOVI U JAVNOM PROSTORU

WORKS IN PUBLIC SPACE

6

GESTE AKTIVACIJE
RADOVI U JAVNOM PROSTORU
IGORA GRUBIĆA:

AKCIJE,
INTERVENCIJE,
PERFORMANS

Branka Benčić

22

RADOVI

108

IMA LI AKTIVIZMA
BEZ SUOSJEĆANJA

Kora Girin

138

BIOGRAFIJA

14

GESTURES OF ACTIVATION
IGOR GRUBIĆ'S WORKS IN
PUBLIC SPACE:

ACTIONS,
INTERVENTIONS,
PERFORMANCE

Branka Benčić

23

WORKS

122

IS THERE ACTIVISM
WITHOUT COMPASSION?

Kora Girin

140

BIOGRAPHY

GESTE AKTIVACIJE RADOVI U JAVNOM PROSTORU IGORA GRUBIĆA: AKCIJE, INTERVENCIJE, PERFORMANS

Branka Benčić

U širem smislu, geste uglavnom shvaćamo kao pokrete tijela, ili dijelova tijela. Međutim, postoje i pokreti koji nisu geste. Geste su izražavanje namjere, a namjera predstavlja nestabilan koncept koji uključuje pitanja subjektiviteta i slobode, tumači Flusser.¹ Flusserov diskurs o gestama ističe kako poznavanje kauzalnosti pokreta nije dovoljno kako bi se tumačila namjera, već je za razumijevanje i interpretiranje gesti potrebno razotkriti značenja, od najmanjih pokreta facijalne muskulature, do pokreta masa i revolucija, a mogu biti rezultat fizičkih, fizioloških, društvenih, ekonomskih, političkih, kulturoloških uzroka.² Da bismo razumjeli geste, moramo razotkriti njihovo značenje. Možemo ih shvatiti kao performative izvedbe, elemente performativnog čina, značenjske jedinice koje nose tragove smisla šire zamišljenog pokreta ili akcije, dok se značenje uspostavlja samim činom izvođenja.

Izložba Igora Grubića kao da donosi katalog gesti, naputaka za društvenu aktivaciju građana, koji može djelovati poput okidača, a strukturira se kao kompendij akcija u javnom prostoru, koji započinje *Crnim peristilom*, i tijekom nešto više od četvrt stoljeća, od kraja devedesetih do danas upisuje se u javnu sferu kao ogledalo i pokretač promjene kolektivne imaginacije. Upravo je potencijal transformacije ugrađen u performativne intervencije Igora Grubića artikuliran kao specifičan rez u tkivo stvarnosti koji se formira u okviru konstrukcije društvene zbilje. U tom smislu samostalna izložba Igora Grubića u Muzeju moderne i suvremene umjetnosti obuhvaća retrospektivan pogled na konstelacije umjetnikovog djelovanja u javnom prostoru, a manifestira se u višegodišnjoj umjetničkoj produkciji i radovima koji su realizirani u različitim medijima, od fotografije, performansa, akcije, teksta, videa ili višekanalne instalacije, zatim dokumentacije, te umjetničkog i medijskog arhiva, a podsjeća i na Grubićev širi izvanumjetnički javni angažman kao

producenta, autora i sukreatora različitih kampanja civilnog društva, poput angažmana u okviru mirovnog pokreta i zaštite ljudskih prava.

Igor Grubić pojavljuje se na horizontu kulturnog i umjetničkog krajolika u Hrvatskoj krajem devedesetih, najprije zaškrivši kao anonimni umjetnik, angažirani anonimni građanin akcijom *Crni peristil*, izvedenom u Splitu 11. siječnja 1998. godine, kojom obilježava 30 godina akcije *Crveni peristil*. Njegov ulazak u javnu sferu artikulira različite slojeve i alate prisvajanja modela izgradnje društvenog prostora kao komunikacijski posredovane infrastrukture koja obuhvaća sveukupnost društvenog života u turbulentnom razdoblju devedesetih godina obilježenom ratom, tranzicijom, nacionalizmom, i cjelokupnom društvenom regresijom, te računa na mogućnost umjetnosti da funkcionira kao medij i mjesto političkog protesta i društvenog aktivizma.³

Crni peristil Igora Grubića jedan je od ključnih radova devedesetih godina u Hrvatskoj i cjelokupnom prostoru SFRJ. Istovremeno se nadovezujući na splitski *Crveni peristil*, Grubić deklarativno uspostavlja kontinuitet s historijskim umjetničkim praksama šezdesetih godina koje su naznačile nov umjetnički vokabular i repertoar, utjecaj kontrakulture, demokratizaciju umjetnosti, akcije i izlazak umjetnosti na ulice, a odabirom crnog kruga podsjeća na kontinuitet avangardi i vizualni jezik suprematizma. Apstraktni crni krug posred Peristila nije samo kolektivna „mrlja“ društvenog stanja i nečinjenja, već predstavlja radikalno politički i estetski čin, precizan i oštar poput reza; mjesto je artikulacije, sažimanja i izlaganja društvene traume Tuđmanovog razdoblja – nacionalizma, privatizacijske krađe, regresije, represije i rata.

Montaža i artikulacija, poetski jezik i slikovna vizualizacija političkog protesta središnje su točke izvođenja

i strukturiranja pojedinih radova Igora Grubića. Riječima Hito Steyerl, svaka artikulacija je montaža različitih elemenata – glasova, slika, boja, strasti ili dogmi – unutar određenog trajanja u vremenu i određenog širenja u prostoru.⁴ Artikulacija protesta, tvrdi Steyerl, ima dvije razine: s jedne strane ona upućuje na dovođenje protesta do jezika, na vokalizaciju, verbalizaciju ili slikovnu vizualizaciju političkog protesta. Na drugoj strani, međutim, ta pojmovna kombinacija označuje također raščlanjenje odnosno internu organizaciju protestnog pokreta. Riječ je dakle o dvije različite vrste ulančavanja različitih elemenata: jednom na razini simbola, a drugi put na razini političkih snaga. Na obje razine razvija se dinamika želje i uskraćivanja, privlačenja i odbijanja, suprotstavljanja i spajanja različitih elemenata.⁵

Izbor radova na izložbi *Geste aktivacije* predlaže neke od ključnih Grubićevih radova, a polazi od antologijskog *Crnog peristila* (1998.) i akcije *Knjiga i društvo 22%*, koju je pokrenuo u srpnju iste godine, a bila je usmjerena protiv PDV-a na knjigu, mobilizirajući projektom brojne kolege umjetnike u jedinstvenu manifestaciju s konkretnim ciljem. Izložba nastavlja fragmentarnu panoramu radova od koreografije nasilja u okviru dvokanalne video instalacije *East Side Story*, koja ogoljava „vaše i naše“ nasilje ultra desnih nacionalističkih grupa u Zagrebu i Beogradu, preko monumentalne fotografske serije mikroakcija *366 rituala oslobođanja* (2008.), radova izvedenih izvan uobičajenog posttranzicijskog konteksta Istočne Europe, u kojima Grubić proširuje pogled na neuralgične točke na globalnom horizontu kontekstualnim situacionističkim intervencijama poput *Arhitektura koja nedostaje* (2012.), sve do najnovije serije radova *Another Green World* (2020.), niza političko – poetskih poruka i citata, tekstualnih intervencija na klasičnim historicističkim skulpturama u Gradskom parku u Napulju. Koristeći se pritom vrlo širokom metodologijom, te preuzimajući strategije i taktike

iz različitih područja umjetničkog, kreativnog i svakodnevnog djelovanja, od masovnih medija do gerilskih akcija, praksa Igora Grubića potvrđuje kako društveno angažirana umjetnost redefinira vlastite granice, dok konstelacijom antagonizama kontinuirano ustraje u pokušajima rekonfiguriranja javnog polja.⁶

Jedno od središnjih mjesta na izložbi zauzima monumentalna fotografska instalacija *366 rituala oslobođanja* koja predstavlja poligon u okviru kojeg Grubić dovodi do ostvarenja poetske i političke mogućnosti kritike i emancipacije. Obilježavajući 40. godišnjicu revolucionarne 1968., *366 rituala oslobođanja* realizira se kao niz svakodnevnih rituala, odnosno mikropolitičkih akcija, (mini)antagonističkih intervencija koje je umjetnik izvodio svakodnevno tijekom 2008. godine. Rad dokumentira spoj ilegalnih akcija, izravnost susreta s ulicom, performativnost, građanski neposluš, poetski terorizam, proizvedeći tenzije u uspavanom javnom polju. U njima Grubić utjelovljuje ideju identiteta gotovo filmskog junaka/heroja ulice u radničkom odijelu, u kojem prepoznamo iskrenost ili čak nježnost u suodnosu prema svijetu, dok svojim „ritualima“ provodi niz društvenih korekcija, ispravljajući nepravilnosti posttranzicijskog društva. U pojedinim se radovima crvena boja provlači kao znak i nit vodilja. Od crvene zvijezde na odbačenim i napuštenim novogodišnjim jelkama, crvene zastave koja mu vijori u ruci dok prolazi vozeći bicikl, ili pionirske marama na licima spomenika narodnih heroja NOB-a na bistama izloženim u javnom prostoru, u radu *366 rituala oslobođanja*, sve do konstruktivističkog crvenog znaka i apstraktne geometrijske forme u ranim kolažima iz sredine 1990-ih godina, formalno podsjećajući na nasljeđe ruske avangarde i propagande, kao pokušaja mijenjanja svijeta umjetničkim sredstvima, revolucionarna i emancipacijska misao u radu Igora Grubića jasno je naznačena i prisustvom crvene boje. S druge strane, prepoznamo i kao da

ideje, metode, izvedbe prisutne u akcijama izvedenim u okviru *366 rituala oslobođanja*, poput *Malih lekcija citata*, sele iz rada u rad, nastavljaju živjeti, razvijaju se i postaju temelj za neke nove buduće radove i akcije.

Dvokanalnom video instalacijom *East Side Story* Igor Grubić uvodi suvremeni pokret i ples u prostor suvremene vizualne umjetnosti, a koreografirano ljudsko tijelo zauzima javni prostor na drugačiji način nego što je to bilo prisutno do sada. Tjelesnost i ranjivost zamijenili su geste aktivista. Instalacija *East Side Story* temelji se na stvarnim događajima koji su se odvijali na ulicama Beograda (2001.) i Zagreba (2002.) kada su sudionici Povorke ponosa, u sličnoj matrici ponašanja, bili izloženi verbalnom i fizičkom nasilju od strane organiziranih nacionalističkih desničarskih skupina. U dvokanalnoj strukturi Grubić razvija medijski dijalog kao oblik prevođenja, iz protoka televizijske pokretne slike u koreografirani pokret i nazad, zrcaleći se u dvije nasuprotne projekcije. Dok jedan video donosi montirane dokumentarne prizore, televizijske snimke nasilja u oba grada, drugi predstavlja plesni *re-enactment* događaja u izvođenju performerica i plesača. Tenzija medijske dramaturgije fokusirana je oko oblika reprezentacije, odn. remedijacije stvarnih događaja koja u prvi plan postavlja potresne i zastrašujuće scene nasilja koje upozoravaju na ekstremni nacionalizam i sveprisutnu mržnju prema drugačijima i različitima, ovdje seksualnim manjinama. Na drugom ekranu četvero plesača, samostalno i grupno, izvodi reinterpetacije događaja oponašajući pojedine geste i situacije s televizijskih snimki i proizvedeći neku vrstu «žive skulpture», a interpretaciju konkretnog događaja prevode do univerzalnih znakova agresije, mržnje, patnje i bola.⁷

Iskreno, autentično i dosljedno, umjetničko i društveno djelovanje Igora Grubića izraslo je iz prepoznavanja nužnosti za društvenim korekcijama, usmjereno je da razotkriva

nepravde i asimetrije. U tom smislu, Grubićevo je javno djelovanje, izlazak izvan galerijskih prostora i neposredan društveni angažman jedno od pulsirajućih mjesta umjetnikovog interesa, ali i osobna potreba. Spajajući osobno i političko, etiku i estetiku, ukazujući na dijagnoze društvenog stanja, Grubićevi radovi urasli su u tkivo stvarnosti. Na različite načine, direktno ili indirektno, oni predstavljaju intervencionistički estetski čin u javnom prostoru ukazujući na potencijale društvene transformacije, a javnu sferu shvaćaju kao mjesto umjetničke akcije, naslanjajući se na teze Chantal Mouffe kako umjetnost kao heterogeni simbolički sustav može otvoriti neophodne prostore subverzije hegemonijskih poredaka.

U okupljenim radovima prizori koje pred nas postavlja umjetnik formiraju mrežu različitih odnosa – pitanja društvene i političke stvarnosti posttranzicije, kolektivnog nasljeđa antifašističke borbe, mogućnosti emancipacije te poruka i poetskog potencijala jezika. Grubićeva se umjetnička praksa formira i inspirira na nasljeđu kontrakulture, studentskih protesta i političkih previranja 1968. koji su umjetnost doveli do konceptualnog obrata i institucionalne kritike, a aktualno stanje reflektiraju markirajući vrijeme nakon kraha socijalističkih sistema. U eseju *Figuracije otpora* Dejan Sretenović zaključuje kako umjetnost Igora Grubića adresira *proizvodnju vidljivosti i senzitivnosti za događaje, stanja i procese u društvu, ostvarujući puni intenzitet doživljaja djela kao estetskog čina figuracije otpora*.⁸ Zamišljena kao mjesto koje okuplja, dokumentira i tumači skup gesti, jer geste znače život, poput akcija različitih intenziteta i režima vidljivosti, izložba shvaća pojam aktivacije kao konstitutivnu praksu koja u (stvarnom) svijetu stvara situacije koje su u mogućnosti proizvesti promjenu. Naslanjajući se na političku i društvenu povijest aktivističkih praksi, utopijskog ideala zamišljanja boljeg društva, geste aktivacije pokušavaju pronaći načine prelaženja

simboličke reprezentacije i pokrenuti procese reimaginacije kao alata za stvaranje i preoblikovanje novog horizonta umjetničke, društvene ili političke transformacije.

- 1 Vilem Flusser: *Gestures*, University of Minnesota Press, 2014.
- 2 Ibid.
- 3 Boris Groys: „On Art Activism“; e-flux Journal
<https://www.e-flux.com/journal/56/60343/on-art-activism/>
- 4 Hito Steyerl: „Artikulacija protesta;“ *Zarez*, 194/5 (2006.);
<https://www.zarez.hr/clanci/artikulacija-protesta>
- 5 Ibid.
- 6 Oliver Marchart: „O esteticima javnog;“ *Frakcija: časopis za izvedbene umjetnosti*, 33-34 (2004/2005).
- 7 Dejan Sretenović: *Figuracija otpora*, Muzej savremene umetnosti Beograd (katalog izložbe), 2008.
- 8 Ibid.

GESTURES OF ACTIVATION IGOR GRUBIĆ'S WORKS IN PUBLIC SPACE:

ACTIONS,
INTERVENTIONS,
PERFORMANCE

Branka Benčić

In a broader sense, gestures are mainly perceived as movements of the body or parts of the body. However, there are movements which are not gestures. Gestures express intention, and intention is an unstable concept which includes the issues of subjectivity and freedom, says Flusser.¹ Flusser's discourse about gestures underlines that knowing the causality of movement is not enough to interpret intention; rather, to understand and interpret gestures one needs to disclose meanings, from the tiniest motions of facial musculature, to the movements of masses and revolutions, which can result from physical, physiological, social, economic, political, cultural causes.² To understand gestures, we need to unveil their meaning. We can perceive them as performative displays, elements of a performative act, meaningful units carrying the traces of sense of a broader movement or action, while meaning is established by the very act of performance.

Igor Grubić's exhibition seems to feature a catalogue of gestures, instructions for the social activation of citizens, which can act like a trigger, and is structured like a compendium of public space actions, starting with *Black Peristyle*, and over the course of more than a quarter of a century, since the late nineties until this day, inscribed in the public sphere as both a mirror and a driving force of change of collective imagination. It is the transformation potential built into Igor Grubić's performative interventions that is articulated as a specific slice into the tissue of reality, formed within the structure of social reality. In that sense, Igor Grubić's solo exhibition at the Museum of Modern and Contemporary Art encompasses a retrospective view of the constellations of the artist's activity in public space, manifested in the many years of artistic production and works executed in different media, from photography, performance, action, text, video, to multi-channel installation,

documentation and to artistic and media archive, also reminding of Grubić's broader public commitment as a producer, author and co-creator of different civil society campaigns, such as his involvement in the peace movement and human rights protection.

Igor Grubić appears on the horizon of Croatian cultural and artistic landscape in the late nineties, first sparking attention as an anonymous artist, an engaged anonymous citizen, with the action *Black Peristyle*, performed in Split on 11 January 1998, celebrating the 30th anniversary of the action *Red Peristyle*. His entry into the public sphere articulates different layers and tools of appropriating the model of building social space as communicationally mediated infrastructure which includes the totality of social life in the turbulent period of the nineties, marked by the war, transition, nationalism and overall social regression, counting on the capability of art to perform as a medium and place of political protest and social activism.³

Igor Grubić's *Black Peristyle* is one of the pivotal works of the nineties in Croatia and the entire former SFRY. At the same time continuing on Split's *Red Peristyle*, Grubić establishes a declarative continuity with historical art practices of the sixties which announced a new artistic vocabulary and repertory, the impact of counterculture, democratisation of art, actions and art's penetration into the streets, while the choice of the black circle reminisces of a continuity of the avant-gardes. The abstract black circle in the middle of *Peristyle* is not only a collective 'spot' symbolising the social state and inaction, but rather it also represents a radical political and aesthetic act, precise and sharp as a slice; it is a place of articulation, summarisation and presentation of the social trauma from Tuđman's period – nationalism, privatisation plunder, regression, repression and war.

Montage and articulation, poetic language and pictorial visualisation of political protest are the central points

of execution and structure of Igor Grubić's individual works. As Hito Steyerl puts it, every articulation is a montage of different elements – voices, pictures, colours, passions or dogmas – within a certain duration in time and certain expansion in space.⁴ The articulation of protest, says Steyerl, has two levels: on the one hand it points to taking protest to language, to the vocalisation, verbalisation or pictorial visualisation of political protest. On the other hand, however, this combination of concepts also marks an analysis, i.e. an internal organisation of the protest movement. Therefore, these are two different sorts of chaining different elements: the first time on the level of symbols, and the second time on the level of political forces. Both levels develop a dynamics of desire and denial, attraction and repulsion, juxtaposition and combination of different elements.⁵

The selection of works at the exhibition *Gestures of Activation* features some of Grubić's crucial works, from the anthological *Black Peristyle* (1998), the action *Book and Society 22%* he launched the same year in July, targeted against VAT on books, mobilising with this project many of his fellow artists in a unique event with a specific goal. From violence choreography in the two-channel video installation *East Side Story*, baring the violence, 'yours and ours', of ultra-right wing nationalist groups in Zagreb and Belgrade, to the monumental photographic series of micro-actions *366 Liberation Rituals* (2008), to the works performed outside the usual post-transitional Eastern European context, in which Grubić expands the view of the neuralgic points on the global horizon with contextual situational interventions such as *Missing Architecture* (2012), to the latest series of works *Another Green World* (2021), the series of political-poetic statements and quotes, textual interventions on classical historicist sculptures in City Park *Villa Comunale* in Naples. Resorting to quite a broad methodology

Igor Grubić's honest, authentic and consistent artistic and social activity stemmed from identifying the necessity of social corrections, focused on unmasking injustices and asymmetries. In that sense, Grubić's public action, stepping out of gallery spaces and the immediate social engagement is one of the pulsating places of the artist's interests, as well as personal needs. Combining the personal and the political, ethics and aesthetics, pointing to the diagnoses of the social condition, Grubić's works have grown into the tissue of reality. In different ways, directly or indirectly, they represent an interventionist aesthetic act in public space, pointing to potentials for social transformation, considering the public sphere a place of artistic action, in the wake of Chantal Mouffe's hypotheses that art as a heterogeneous symbolic system can open up the necessary spaces of subversion of hegemonic orders.

In the displayed works, the scenes the artist places before our eyes form a grid of different relationships – the issues of the social and political reality of post-transition, collective heritage of anti-fascist movement, possibilities of emancipation and the messages and poetic potential of language. Grubić's art practice is formed and inspired by counter-cultural legacy of student protests and political turmoil of 1968, which brought art to a conceptual turning point and institutional criticism, and which reflect the current situation by marking the time after the collapse of socialist regimes. In his essay *Figurations of Resistance*, Dejan Sretenović concludes that Igor Grubić's art addresses a *production of visibility and sensitivity for events, states and processes in society, realising a full-fledged intensity of experience of a work as an aesthetic act of resistance figuration*.⁸ Intended as a place that gathers, documents and interprets a complex of gestures, as gestures mean life, such as actions of different intensities and regimes of visibility,

the exhibition sees the notion of activation as a constitutional practice which in the (real) world creates change-provoking situations. Leaning on the political and social history of activist practices, a utopian ideal of imagining a better society, activation gestures are an attempt to find ways of exceeding symbolic representation and launching re-imagination processes as a tool for creating and reshaping the new horizon of artistic, social or political transformation.

- 1 Vilem Flusser: *Gestures*, University of Minnesota Press, 2014.
- 2 Ibid.
- 3 Boris Groys: *On Art Activism*; e-flux Journal
<https://www.e-flux.com/journal/56/60343/on-art-activism/>.
- 4 Hito Steyerl: *Artikulacija protesta*; Zarez, 194/5 (2006);
<https://www.zarez.hr/clanci/artikulacija-protesta>.
- 5 Ibid.
- 6 Oliver Marchart: *O estetici javnog*; Frakcija: časopis za izvedbene umjetnosti, 33-34 (2004/2005).
- 7 Dejan Sretenović: *Figuracija otpora*, Museum of Contemporary Art Belgrade (exhibition catalogue), 2008.
- 8 Ibid.

RADOVI

24	KOLAŽI
30	CRNI PERISTIL
34	366 RITUALA OSLOBAĐANJA
42	POZIV NA SMJENU UPRAVE SC-a
46	NO-KI-TEKA
50	DO POSLJEDNJEG DAHA
54	KNJIGA I DRUŠTVO 22%
60	PAPIRNATA SPOMEN PLOČA
64	ANOTHER GREEN WORLD
70	BEZ NAZIVA (ZEBRA)
74	ARHITEKTURA KOJA NEDOSTAJE
78	RAZBIJMO MIT
82	U TEORIJI I PRAKSI (ZOVITE GA NJEGOVI IMENIMA)
86	EAST SIDE STORY
92	BEZ NAZIVA (PRAXIS)
96	DO ANIMALS...?
100	HOW TO...
104	STARA TVORNICA NOVI KAPITAL

WORKS

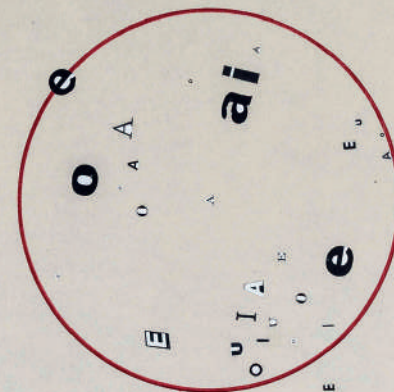
29	COLLAGES
33	BLACK PERISTYLE
41	366 LIBARATION RITUALS
45	CALL FOR THE REMOVAL OF THE STUDENT CENTER MANAGEMENT
49	NO-KI-TEKA
51	BREATHLESS
59	BOOK AND SOCIETY 22%
63	PAPER MEMORIAL PLAQUE
69	ANOTHER GREEN WORLD
71	UNTITLED (THE ZEBRA CROSSING)
75	THE MISSING ARCHITECTURE
81	SMASH THE MYTH
85	IN THEORY AND PRACTICE (CALL HIM BY HIS NAMES)
91	EAST SIDE STORY
95	UNTITLED (PRAXIS)
99	DO ANIMALS...?
103	HOW TO...
105	OLD FACTORY NEW CAPITAL

KOLAŽI

1995. — 1999.

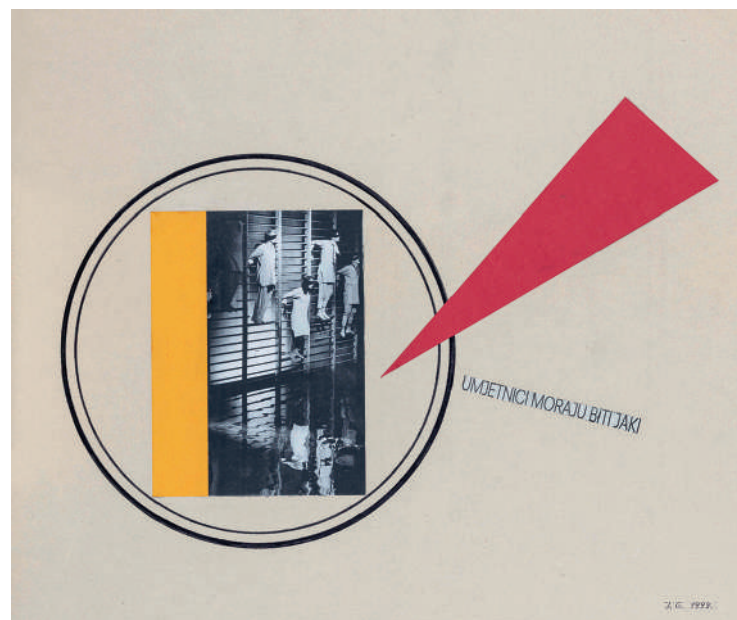
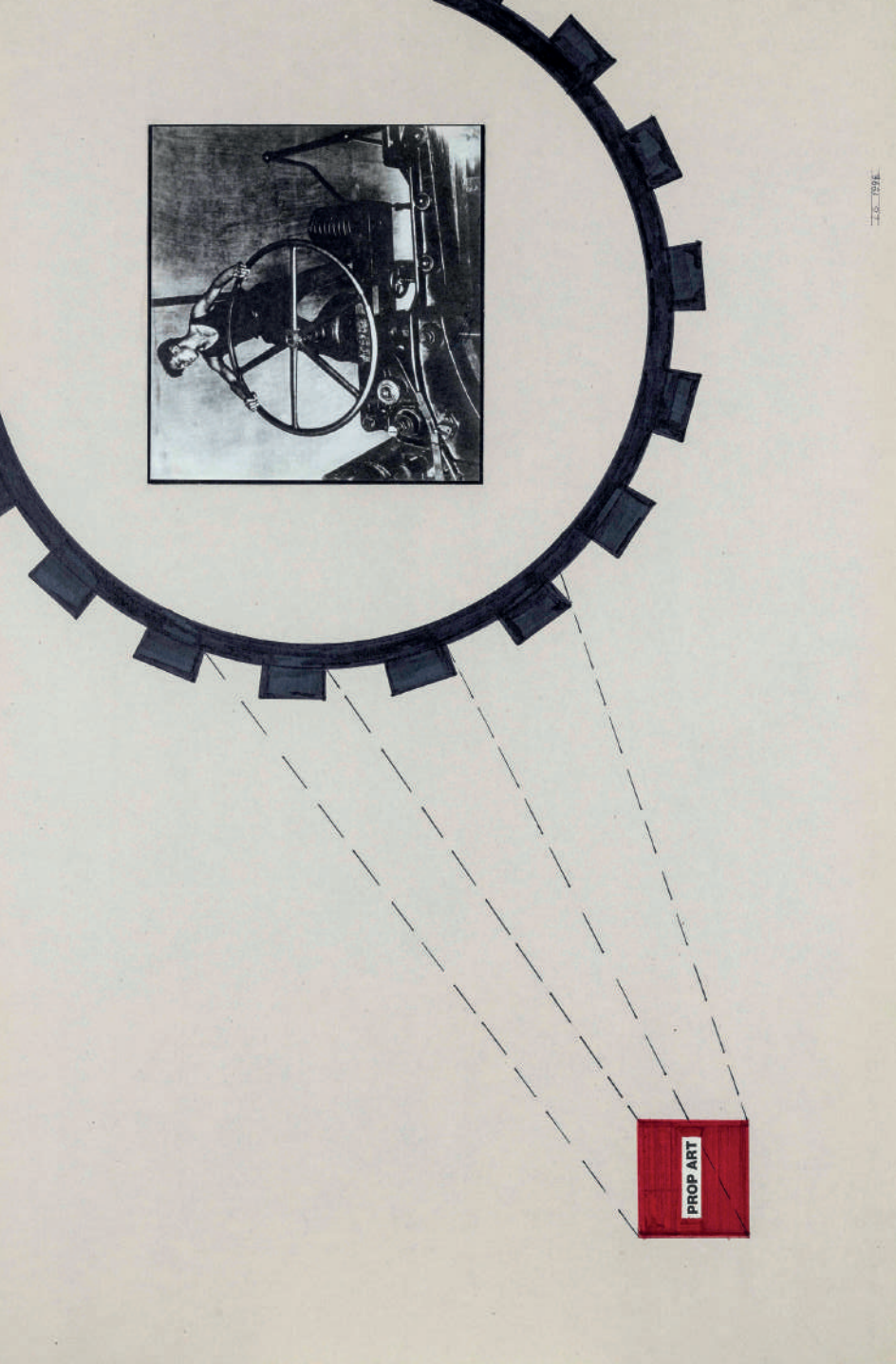
radovi na papiru, 60 x 90 cm, 43 x 53 cm

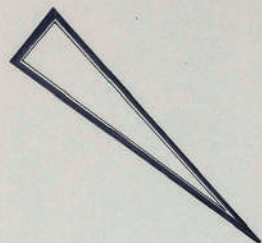
Ova serija kolaža odražava Grubićevo zanimanje za ruski konstruktivizam, koje je razvio 1990-ih, kao i njegovo uvjerenje da umjetnost može kultivirati ljudski duh. Govori o početcima njegovog kritičkog istraživanja putem umjetnosti, koje će utjecati na njegovu buduću poetiku. Grubić je ovdje crvenom i crnom bojom te poigravanjem s oblicima kreirao poruke koje služe kao minimalistička agitprop kampanja. Poprimajući oblik jednostavnih i jasnih ideograma popraćenih slovima, kulturnim slikama i prikazima značajnih figura, od Majakovskog do Eisensteina, ovi rani radovi sugeriraju da umjetnost može pronaći svoj put kroz oglašavanje, dok politika može primjenjivati umjetnost za prenošenje revolucionarnih misli. Ovim kolažima Grubić je želio prikazati svojevrstan utopijski horizont nakon proživljene traume Domovinskog rata u Hrvatskoj.

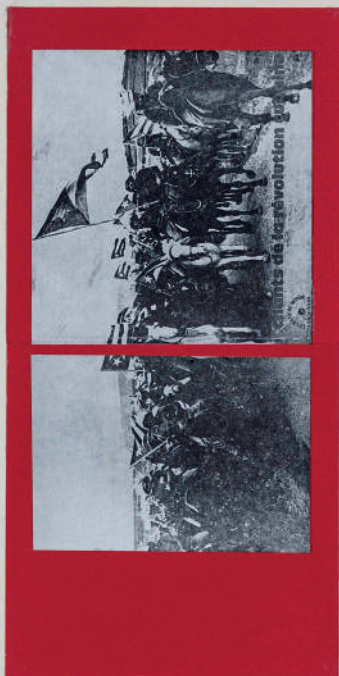
a

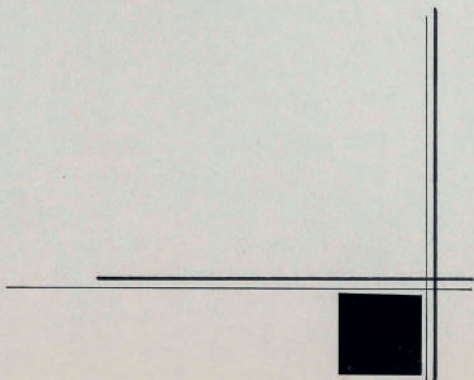

AKCIJA! TONI! KAMERA! AKCIJA! TONI!

7.6.1999.

COLLAGES

1995 — 1999

works on paper, 60 x 90 cm, 43 x 53 cm

This series of collages reflects Grubić's interest in Russian Constructivism, which he developed in the nineties, as well as his belief that art can cultivate the human spirit. It represents his initial critical exploration through art, which will influence his future poetics. The artist used red and black color and played with shapes to create messages serving as a minimalist agitprop campaign. Assuming the form of simple and clear ideograms accompanied by lettering, iconic images and representations of prominent figures, from Mayakovsky to Eisenstein, these early works suggest that art can find its way through advertising, while politics can use art to convey revolutionary thoughts. With these collages, Grubić wanted to present a utopian horizon after experiencing the trauma of the 1991–1995 war in Croatia.

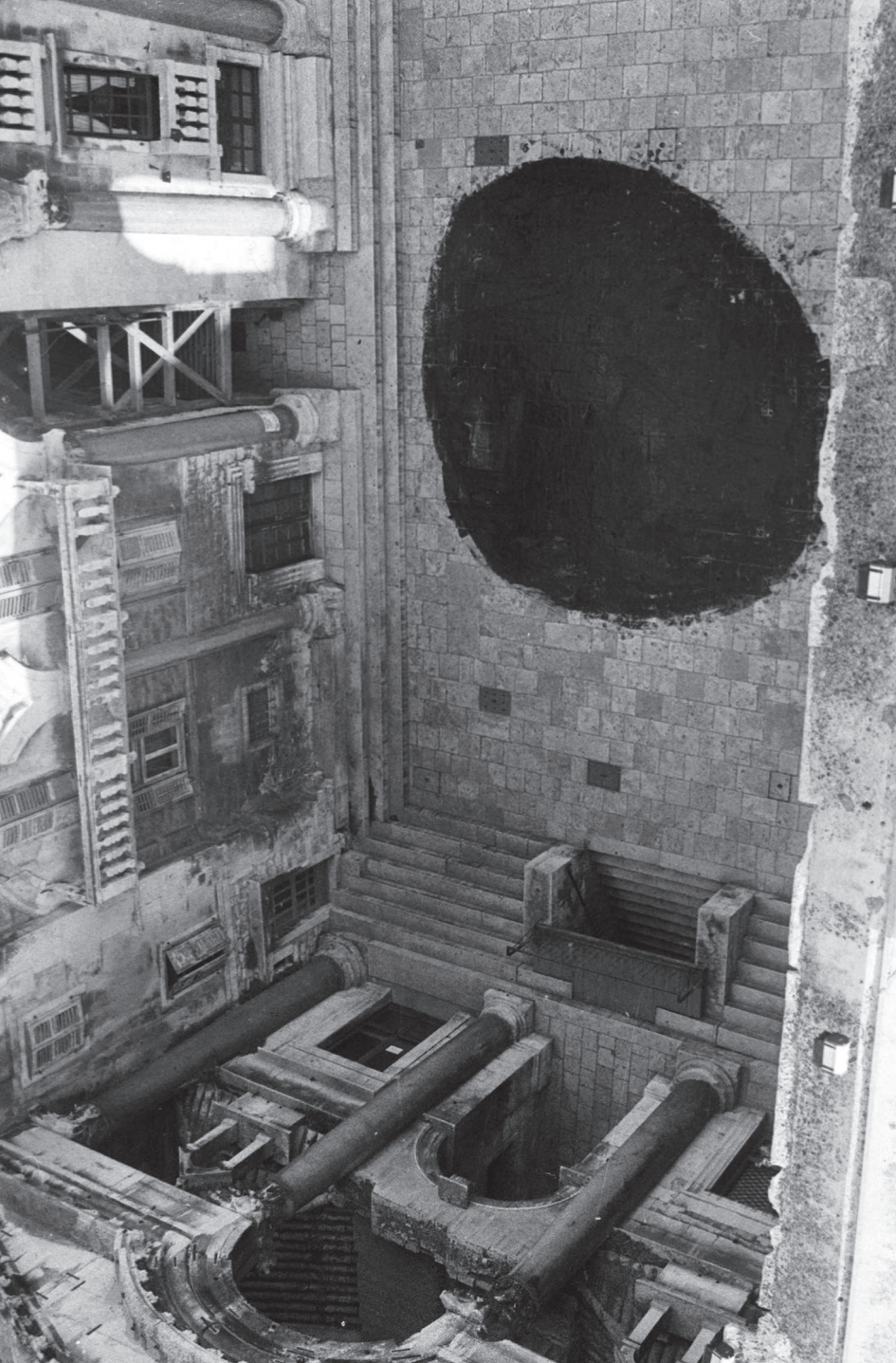
CRNI PERISTIL

1998.

fototapeta, dokumentacija, akcija u javnom prostoru, varijabilne dimenzije

Crni peristil akcija je u javnom prostoru izvedena 11. siječnja 1998. godine povodom obilježavanja 30 godina akcije *Crveni peristil*, a sastojala se od bojanja velikog crnog kruga usred povijesne jezgre splitskog Peristila. Istovremeno se nadovezujući na *Crveni peristil* iz 1968. godine, Grubić deklarativno uspostavlja kontinuitet s historijskim umjetničkim praksama šezdesetih godina koje su naznačile nov umjetnički vokabular i repertoar, utjecaj kontrakulture, demokratizaciju umjetnosti i izlazak umjetnosti na ulice, a odabirom crnog kruga podsjeća na kontinuitet avangardi i vizualni jezik suprematizma. Apstraktni crni krug posred Peristila nije samo kolektivna „mrlja“ društvenog stanja i ne-činjenja, već predstavlja radikalni politički i estetski čin, i mjesto je artikulacije društvene traume Tuđmanovog razdoblja – nacionalizma, privatizacijske krađe, regresije, represije i rata. Medijske izjave umjetnika i medijska recepcija u obliku novinskog arhiva sastavni je dio dokumentacije rada, koji je izazvao brojne polemike i reakcije, a umjetnik je bio pod istragom DORH-a. *Crni peristil* jedan je od ključnih radova devedesetih godina u Hrvatskoj i cjelokupnom prostoru bivše SFRJ.

BLACK PERISTYLE

1998

photo wallpaper, documentation, action in public space, variable dimensions

The Black Peristyle is an action in public space which took place on January 11, 1998, to mark the 30th anniversary of the *Red Peristyle* action. It involved coloring a large black circle in the middle of the heritage monument of the Split Peristyle. At the same time, he made a reference to *The Red Peristyle* from 1968, establishing direct connections with the art practices of the 1960s. These practices introduced a new artistic vocabulary, counterculture elements, the democratization of art, and the emergence of art in public space. By choosing a black circle, he also evokes the continuity of the avant-garde and the visual language of Suprematism. The abstract black circle in the middle of the Peristyle does not only symbolize a collective "stain" of the social state and inaction, but represents a radical political and aesthetic act, speaking of the social traumas of the Franjo Tuđman period – nationalism, theft amidst privatization, regression, repression and war. Media statements by artists and the media reception, documented in newspaper archives, are an integral part of the documentation of this work that sparked numerous controversies and reactions, even leading to the artist being investigated by the State Attorney's Office. *The Black Peristyle* is one of the most significant artworks of the 1990s in Croatia and former Yugoslavia.

366 RITUALA OSLOBAĐANJA

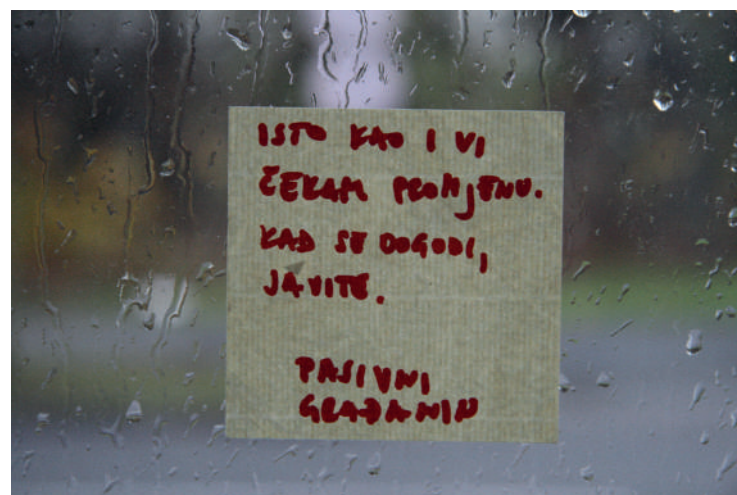
2008.

fotografska instalacija, akcije u javnom prostoru, 90 x 120 cm, 60 x 80 cm

Obilježavajući 40. godišnjicu revolucionarne 1968., umjetnik je tijekom godine dana svakodnevno izvodio niz rituala, mikropolitčkih akcija i intervencija. Rad dokumentira spoj ilegalnih akcija, izravnost susreta s ulicom, performativnost, građanski neposluh, poetski terorizam proizvodeći tenzije u uspavanom javnom polju. Tim „ritualima“ umjetnik provodi niz društvenih korekcija, ispravljajući nepravilnosti posttranzicijskog društva. U pojedinim se radovima crvena boja provlači kao znak i nit vodilja, od crvene zvijezde na odbačenim i napuštenim novogodišnjim jelkama, crvene zastave koja mu vijori u ruci dok prolazi vozeći bicikl, ili pionirske marame na licima spomenika narodnih heroja NOB-a na bistama. Neke ideje i metode prisutne u akcijama izvedenim u okviru *366 rituala oslobođanja*, poput *Malih lekcija citata*, sele se iz rada u rad, nastavljaju živjeti, razvijaju se i postaju temelj za neke nove buduće radove i akcije.

366 LIBERATION RITUALS

2008

photo installation, actions in public space,
90 x 120 cm, 60 x 80 cm

Every day over the course of one year, Grubić performed a series of rituals, micropolitical actions and interventions, marking the 40th anniversary of the revolutionary 1968. The work documented a combination of illegal actions, the immediacy of the encounters with the street, performativity, civil disobedience and poetic terrorism, producing tensions in the inert public field. With these “rituals”, the artist initiated a series of social corrections aimed at the irregularities in Croatia’s post-transition society. In some of the works, the color red serves as both a symbol and a recurring motif. It appears in various forms, from a red star adorning discarded Christmas trees to a red flag fluttering in his hand as he cycles by, or as the pioneers’ scarves on the busts of national heroes of the National Liberation War. Some ideas and methods explored in the *366 Liberation Rituals*, such as *Small Citation Lessons*, move from one piece to another, continue to live and grow, becoming the basis for some of Grubić’s future works and actions.

POZIV NA SMJENU UPRAVE SC-a

2000.

letak, dokumentacija, akcija u javnom prostoru

Na izložbi *Novi početak* u organizaciji Attacka!, Igor Grubić je u zagrebačkom Studentskom centru dijelio i kasnije izložio letak kojim poziva na smjenu uprave te institucije. *Poziv* je kulminacija nezadovoljstva kulturnom politikom SC-a 90-ih godina. Dok je 1970-ih i 1980-ih SC živo središte alternativne i urbane kulture otvoreno umjetničkim eksperimentima, u devedesetima je, pod upravom bliskoj vladajućoj stranci, počeo gubiti tu ulogu. U *Pozivu* se ističu prigovori zbog neprihvatanja studentskih inicijativa, osiromašjenja kulturnih programa i gašenja časopisa *Godine* i *Gordogan*.

Letak je iduće jutro uklonjen s izložbe, što je izazvalo reakcije u medijima i ubrzalo mobilizaciju udruga koje su se okupile pod nazivom Pokret studentskih inicijativa i zaista raspisale peticiju za smjenu uprave. U manifestu peticije, među argumentima za smjenu, naveden je i sam čin cenzuriranja Grubićeva izložka. *Poziv* je dakle istovremeno bio i umjetnički rad i agitacija, poticaj i razlog raspisivanju peticije.

Peticijom je prikupljeno 5000 potpisa, državna revizija otkrila je brojne nepravilnosti u poslovanju ustanove, a ravnatelj SC-a je na kraju smijenjen.

krajem 60tih svijet je zahvatila plima studentske revolucije, krajem 90tih oseka mladalackog entuzijazma

POZIV NA SMJENU UPRAVE SC-a

poziv na peticiju nije rezultat politickih vrenja, vec situacije u kulturi. inspiracija za tim pozivom nije stigla valom revolucionarnih mogucnosti cistke, vec iz dugogodisnjeg akumuliranja nezadovoljstva kulturnom politikom same uprave.

sustavno provedena strategija eutanaziranja zdravog mladalackog kreativnog impulsa, od strane vladajuceg režima u zadnjem desetljeću, dovela je do gasenja nekoliko bitnih punktova unutar zagrebackog kulturno umjetnickog života (koncertno - kazališne djelatnosti skuc-a, multimedijalnih hepeninga i festivala, časopisa gordogan, godine, libra...). uprava sc-a niti pruža podršku niti zastupa interese i potrebe studenata. kao što je i poznato znatan dio prostora zjapi neiskorišten, komunikacija između studenata i uprave je nepostojeća.

neprihvatljivo je da studenti nemaju nikakvu mogućnost neposrednog utjecaja na odabir i provedbu kulturno umjetnickog programa unutar svojeg vlastitog - studentskog centra.

mislite li da ovaj poziv može nešto promijeniti?

- a) jedan poziv mijenja sve
- b) ne
- c) možda

igor grubić

NESTAO IZLOŽAK KOJI POZIVA NA SMJENU UPRAVE SC-a

KRAĐA NA
IZLOŽBI 'NOVI
POČETAK' U
STUDEN-
TSKOM
CENTRU

S izložbe »Novi početak«, otvorene prije nekoliko dana u Studentskom centru, tajanstveno je nestao izloženi tekst Igora Grubića u kojem autor proziva Studentski centar zbog nezainteresiranosti za studente. Nestanak rada s izložbe, čiji naziv simbolizira ponovno otvaranje Studentskog centra za suradnju s mladima, uočili su mladi iz »Atacka« kad su došli snimiti fotografije za novi katalog. Suradnik voditelja sektora kulture Nikola Perišić tvrdi da o nestanku izložka ne zna ništa te da je ključ od izložbenog prostora (otvorenog za posjetitelje tek jučer nakon službenog otvorenja održanog prošli petak) imala samo čistačica!

Od tridesetak radova, koliko ih je u petak izloženo, nestao je samo tekst I. Grubića u kojem on traži smjenu uprave Studentskog centra. U tekstu je pisalo da članovi uprave

ne pružaju podršku niti zastupaju interese studenata, znatan dio prostora zjapi prazan i neiskorišten, a komunikacije između studenata i uprave uopće nema.

- Znam o kojem je izložku riječ jer sam ga zajedno s kolegama gledao i u šali komentirao. Mladi umjetnik u njemu izravno poziva na smjenu uprave Studentskog centra, a o njegovom nestanku ne znam ništa - komentirao je Nikola Perišić sumnjivu krađu, za koju je prvi put saznao tek u razgovoru s novinarima.

'Atakovci' su, kažu, čak pozvani i na informativni razgovor u Studentski centar nakon otvaranja izložbe i objašnjenja njezina naziva na stranicama dnevnih novina. Stoga 'atakovci' kažu da im se, nakon svega, čini da je istinski novi početak još jako daleko. (mvl)

CALL FOR THE REMOVAL OF THE STUDENT CENTER MANAGEMENT

2000

leaflet, documentation, action in public space

At *A New Beginning* exhibition organized by the Zagreb-based association "Attack!", Igor Grubić distributed, and later exhibited, a leaflet at the Zagreb Student Center (SC), calling for the removal of the center's management. The *Call* marked the culmination of discontent with the cultural policy of the SC in the 1990s. In the 1970s and 1980s, the Student Center (SC) was the hub of alternative and urban culture, open to artistic experiments, but in the 1990s, under management closely aligned with the ruling party, it started losing that role. The *Call* voices complaints about the rejection of numerous student cultural initiatives and the shutdown of magazines *Gordogan* and *Godine*.

The leaflet was removed from the exhibition the next morning, which provoked reactions in the media and accelerated the mobilization of associations. Under the name "Student Initiatives Movement" they launched a petition for the management's removal. The petition manifesto cites the censorship of Grubić's exhibit among other arguments for the removal. *The Call* was at the same time a work of art and an act of agitation, an encouragement and a reason for initiating the petition.

The petition gathered 5,000 signatures, a state audit revealed numerous irregularities in the institution's operations, and the SC's director was finally removed from position.

NO-KI-TEKA

1997. / 1998.

letak, akcija u javnom prostoru

Osamdesetih godina dvadesetog stoljeća Igor Grubić često je provodio vrijeme u zagrebačkom kinu Kinoteka, u kojem se svaki drugi dan nudio drugačiji film. Kao što već iz pre-metaljke „no-ki-teka“ možemo naslutiti, umjetnik je zaključio da kinoteka u pravom smislu riječi od 1991. godine više ne postoji. Ona prestaje obavljati svoju osnovnu zadaću te više ne čuva i ne prikazuje filmsku baštinu koja nakon raspada Jugoslavije ostaje u Beogradu. Zbog toga Grubić inzistira na promjeni imena koje će označiti mjesto bez sadržaja: *no* pritom označava negaciju, *ki* je latinska transkripcija japanskog izraza za energiju, a *theke* na grčkom označava spremnik. Letak je dijelio i slao medijima, potaknuvši tako u javnosti raspravu o stanju u zagrebačkoj Kinoteci.

"NO KI TEKA"

PRIJEDLOG ZA USVAJANJE NOVOG TERMIŃA NA PODRUČJU UMJETNOSTI

NO - IZRAZ KOJI U VIŠE JEZIKA IMA ZNAČENJE NEGACIJE

KI - LAT. TRANSKRIPCIIA JAPANSKOG IZRAZA ZA ENERGIJU

THEKE - NA GRČKOM JEZIKU ZNAČI SPREMNIKA

>NO KI TEKA< - SPREMIŠTE BEZ SADRŽAJA,
PROSTOR BEZ ENERGIJE,
STVAR ILI IDEJA BEZ ZNAČAJA

"KINOTEKA" KAO INSTITUCIJA NE FUNKCIONIRA, TJ. NE OBAVLJA ZADAĆU KOJA JOJ JE ZADANA SAMIM IMENOM (OČUVANJE I PRIKAZIVANJE FILMSKE BAŠTINE), OD '91. DO DANAŠNJIH DANA '98. ČAK I SADA KADA JE KRENUO PROGRAM ART FILMOVA U NJIHOVOM PROSTORU, IDEJA NIJE POTAKNUTA INICIJATIVOM DOTIČNIH VEĆ ZAHTJEVOM "ART KINA" KOJE JE IZGUBILO SVOJE PROSTORIJE, A OVI SU IH SAMO PRIVREMENO UDOMILI.

KAKO SE IZ PREDOČENOG NAMEĆE ZAKLJUČAK DA SE IZA "KINOTEKE" SKRIVA PROSTOR BEZ SADRŽAJA (ENERGIJE), PREDLAŽEM DA SE USVOJI TERMIN ZA OVAKVU VRSTU INSTITUCIJA U VAKUUMU.

"NO KI TEKA"

Igor Grubić

DO POSLJEDNJEG DAHA

1999.
fototapeta, fotoperformans,
varijabilne dimenzije

Fotoperformans *Do posljednjeg daha* prvi je put predstavljen na izložbi u MMSU, a nadovezuje se na radove Igora Grubića koji komentiraju stanje u kulturi tijekom devedesetih godina. Sustavna podrška nezavisnoj kulturi kroz programe javnih potreba tada ne postoji, a politički establišment prednost daje manifestacijama koje jačaju nacionalni identitet.

Grubić reinterpreтира kadar iz završne scene kultnog Godardovog filma *Do posljednjeg daha*. Fotografska scena oslanja se na filmski trenutak u kojem se Michel Poiccard (Jean-Paul Belmondo) u bijegu pred policijom saginje po pištolj. Dok Michela vidimo s leđa, Igora vidimo en-face dok s jednom rukom dohvaća kemijsku olovku, a u drugoj drži papir na kojem piše „Sponzorirajte umjetnost i kulturu“. Grubić se uživljava u ulogu filmskog protagonista koji na kraju umire, svjestan da je njegova agitacija za institucionalnu podršku kulturi možda naprijed osuđena na propast. Ipak, i po cijenu neuspjeha i proglašavanja ovog čina uzaludnim, on ustraje u borbi za vlastite ideale „do posljednjeg daha“.

BREATHLESS

1999
photo wallpaper, photo-performance,
variable dimensions

The photo performance *Breathless* was shown for the first time at the Rijeka Museum of Modern and Contemporary Art, building on Grubić's works that commented on the state of culture in the 1990s Croatia. Back then, independent culture did not receive any systematic support through public programs, with the political establishment prioritizing funding for events that strengthen the national identity.

In this work, Grubić reinterprets a shot from the final scene of Godard's iconic film *Breathless*. Grubić's photographic scene refers to the sequence in which Michel Poiccard (Jean-Paul Belmondo) bends down and reaches for a gun while fleeing from the police. While Michel is shown from behind, Igor is front-facing the camera, reaching for a pen with one hand and holding a piece of paper in the other, which reads "support art and culture". Grubić assumes the character of the film protagonist who eventually dies, meaning that he is aware his agitation for institutional support for culture may have already been doomed. Yet, even at the cost of failing and declaring his own act futile, he persists in the struggle for his ideals to the last breath.

Sponzorirajte
umjetnost
i kulturu...

STANISLAV PRINCE

KNJIGA I DRUŠTVO 22%

1998.

dokumentacija, akcija u javnom prostoru
u suradnji s Attackom!

Akcija *Knjiga i društvo 22%* odvila se 10. 6.

1998. kao jednodnevna protestna manifestacija protiv uvođenja PDV-a od 22% na knjige. Vlada je novi porez odlučila primijeniti unatoč siromaštvu koje je vladalo u poratnim devedesetima i visokoj cijeni knjiga u usporedbi s drugim državama u Europi.

Na to je Igor Grubić reagirao okupivši tridesetak umjetnika i umjetničkih grupa različitih generacija. Umjetnici su u centru grada, na ulicama, trgovima te u knjižarama i knjižnicama izveli performanse, instalacije i intervencije. Dva su rada bila postavljena na internetu, na Radiju 101 Grubić izvodi performans „Porez u eteru“ koji se sastojao od 22 sekunde tišine u programu, prikazan je film Fahrenheit 451. Prosvjed je izazvao reakcije pisaca i izdavača te brojne rasprave u medijima. Unutar godine dana PDV na knjige je povučen.

Sudjelovali: Ante Kuštre, Tomislav Gotovac, Filip Biffel, Zoran Pavelić, Schmrtz Teatar, Igor Rončević, Sandro Đukić, Ivan Kožarić, Goran Trbuljak, Vlado Martek, Milomir Repac, Iva Matija Bitanga, Duje Jurić, Mladen Stilinović, Leo Vukelić, Antun Maračić, Kata Mijatović, Bojan Gagić, Sanja Iveković, Kristina Leko, Zlatko Kopljar, Blaženko Kerešin, Andreja Kulunčić, Ivana Keser, Igor Grubić, Anonimni.

KNJIGA I DRUŠTVO 22% (10. srpnja 1998)

PERFORMANCE

11.50 IGOR Grubić
"Sjećanje na knjigu"
Cvjetni trg
12.00 TOMISLAV Gotovac
"Osmjesi ljetne noći u
podne" Cvjetni trg
12.20 FILIP Biffel
Antikvarijat Jesenski i Turk
Gajevo 1
12.30 SCHMRTZ teatar
"22%" Algoritam Gajevo 1
12.50 ANTE Kuštre
"Knjigom po glavi"
Cvjetni trg
13.00 Anonimni
Cvjetni trg
11.00 - 19.00 ZORAN Pavelić
Galerija gradska
Borisavljeva 20

časopis KULT

broj 18 - extra izdanje

Manifestacija se nametnula kao logična posljedica stanja u kojem se nalazi ovo društvo. Krajnja obezvrijeđenost knjige na pragu 21. stoljeća, apsurdna je. Iako umjetnički krugovi najjače trpe zarađujući najmanje a rabeći knjigu najviše, problem zahvaća društvo u cjelini; jer što se može očekivati od društva koje nema mogućnost kulturnog rasta i prosvjećivanja, nego da bude poput nijeme opijene mase koja se daje mijesiti kako se nekom sviđa. A tko je taj Netko? I zašto mu je u interesu gušiti mogućnost razvoja slobode misli i govora? Odgovori na ta pitanja zadiru u samu srž ljudskih prava, stoga ova manifestacija preispituje sudbinu čovjeka u društvu koje se s toliko ignorancije odnosi prema knjizi. Događanje sam pokrenuo u suradnji sa Autonomnom Tvornicom Kulture.

Igor Grubić

MM CENTAR Savska 10

AUDIO 20.00
NITKO
VIDEO 20.05
ZLATKO Kopljar "Love Shot"
FILM 20.15
F. Trufaut "Fahrenheit
451"

MAIL ART

IVANA Keser
"INDOKTRINACIJA"

INTERNET

www.arkzin.com/22%

BLAŽENKO Kerešin
ANDREJA Kulunčić

RADIO 101

"Porez u eteru" 22 sec.
"NITKO" 4.5 min

INTERVENCIJE INSTALACIJE

Antikvarijat
"Jesenski i Turk"
Gajevo 1
KRISTINA Leko Fritz
"Autobiografija knjigama"
knjižara Ljevak / Trg bana J.
Jelačića 17
SANJA Iveković
knjižara Algoritam/Gajevo 1
LEO Vukelić
intervencije u prostoru
Gajevo i Bogovićeve
DUJE Jurić
"Preparirane knjige"
Moderna vremena
Teslina 16
SANDRO Đukić
knjižara AGM / Teslina 7
KATA Mijatović
projekt "Sreća"
Knjižnica Bogdan Ogrizović
i Knjižnica Valtina
VLADO Martek
"22 Preradovića"
instalacija uz spomenik P.
Preradovića / Cvjetni trg
MILOMIR Repac
intervencija na spomenik P.
Preradovića / Cvjetni trg
MLADEN Stilinović
"Kruholaci"
Cvjetni trg i okolo
IGOR Grubić
Prosvjeta / Cvjetni trg
IGOR Rončević
"Pasolini opcija"
Prosvjeta / Cvjetni trg
"3 mrtve prirode"
zgrada kina Zagreb
IVAN Kožarić
"Knjiga u kojoj sve piše, ali
nije dostupna čitaocu"
Birooprema / Cvjetni trg
ANTUN Maračić
Birooprema / Cvjetni trg
GORAN Trbuljak
intervencija u
Jutarnjem listu
kiosk pored kina Europa
Varšavska ulica
BOJAN Gagić
"Nemam ni za kruh"
ispred kina Europa
Varšavska ulica
IVA MATIJA Bitanga
oglasni pano
Varšavska ulica

Enciklopedija
Hrvatske
Umjetnosti

CR A
TI AN
FO OD

**22% PDV-a
NA KNJIGE.**

ODLUČIO HRVATSKI DRŽAVNI SABOR

**22% PDV-a
NA KNJIGE.**

ODLUČIO HRVATSKI DRŽAVNI SABOR

ART
TREASURES
OF
CROATIA

**22% PDV-a
NA KNJIGE.**

ODLUČIO HRVATSKI DRŽAVNI SABOR

o Tomašić

ički
ITAK
ATA

NA KNJIGE
3 - ?
KI DRŽAVNI SABOR

BABIĆ-FINKA-MOGUŠ

HRVATSKI
PRAVOPIS

**22% PDV-a
NA KNJIGE.**

ODLUČIO HRVATSKI DRŽAVNI SABOR

Wounded
WOUNDED
LIBRARIES IN
CROATIA
*Libraries in
Croatia*

**22% PDV-a
NA KNJIGE.**

ODLUČIO HRVATSKI DRŽAVNI SABOR

TEŽAK-BABIĆ

gramatika
hrvatskoga
jezika

**22% PDV-a
NA KNJIGE.**

ODLUČIO HRVATSKI DRŽAVNI SABOR

POVIJEST
HRVATSKE
KNJIŽEVNOSTI

**22% PDV-a
NA KNJIGE.**

ODLUČIO HRVATSKI DRŽAVNI SABOR

BOOK AND SOCIETY 22%

1998

documentation, action in public space
in collaboration with Attack!

Grubić's action *Book and Society 22%* took place on June 10, 1998, as a one-day protest against the introduction of a 22% VAT on books. The government had previously decided to impose the new tax despite the prevailing poverty in the post-war nineties in Croatia and the high price of books compared to other countries in Europe.

In response, Igor Grubić rallied about thirty artists and art groups of different generations. The artists were doing performances, installations and interventions in the city center, in the streets, squares, bookstores and libraries. Among else, two works were published online, *Fahrenheit 451* was shown, and Grubić delivered a performance on Radio 101, titled *Tax on the Air*, which consisted of 22 seconds of complete silence. The protest inspired writers and publishers and sparked numerous debates in the media. Within a year the government lifted the VAT on books.

Featuring: Ante Kuštre, Tomislav Gotovac, Filip Biffel, Zoran Pavelić, Schmrtz Teatar, Igor Rončević, Sandro Đukić, Ivan Kožarić, Goran Trbuljak, Vlado Martek, Milomir Repac, Iva Matija Bitanga, Duje Jurić, Mladen Stilinović, Leo Vukelić, Antun Maračić, Kata Mijatović, Bojan Gagić, Sanja Iveković, Kristina Leko, Zlatko Kopljar, Blaženko Kerešin, Andreja Kulunčić, Ivana Keser, Igor Grubić, Anonimni.

PAPIRNATA SPOMEN PLOČA

2011.

fotografija, akcija u javnom prostoru

„Povodom Dana antifašističke borbe 22. lipnja izveo sam akciju popravljanja oštećene antifašističke ploče u Zagrebu. Želio sam naglasiti da većina devastiranih antifašističkih spomenika nikada nije obnovljena. Nitko do sada nije odgovarao za više od 3000 oštećenih, srušenih ili uklonjenih antifašističkih spomenika, a današnji politički vrh nije zauzeo jasan stav prema antifašističkom nasljeđu i nema strategiju obnove. Ovom akcijom želio sam upozoriti javnost na potrebu sustavne brige za spomeničko nasljeđe i važnost afirmiranja humanističkih ideja antifašizma. Čin lijepljenja papirnate spomen ploče inspirirao je stanovnike zgrade u Primorskoj ulici da razbijenu ploču kasnije stvarno zamijene.“ I. G.

PAPER MEMORIAL PLAQUE

2011

photograph, action in public space

“On the occasion of the Anti-fascist Resistance Day on June 22, I performed an action to repair a damaged anti-fascist plaque in Zagreb. I wanted to draw attention to the fact that most of the demolished anti-fascist monuments had never been restored. To this day, no one has been held accountable for more than 3,000 damaged, demolished or removed anti-fascist monuments, and the current political leadership has not taken a clear stance towards anti-fascist heritage and has no strategy for reconstruction. With this action, I wanted to warn the public about the need for a systematic care for our monumental heritage and stress the importance of affirming humanistic ideas of antifascism. This act of fixing the paper plaque onto the damaged plaque inspired the residents of the building in Primorska ulica in Zagreb to actually replace the broken plaque later.” I. G.

ANOTHER GREEN WORLD

2021.

serija fotografija, intervencije u
javnom prostoru, 50 x 75 cm

Rad je izveden kao akcija u javnom prostoru gradskog parka Villa Comunale u Napulju 2021. godine, a sastojao se od izvođenja 50 političko-poetskih mikro intervencija. Tekstualne intervencije u obliku autorskih rečenica ispisane su na crnim trakama koje su bile razapete između drveća, na neoklasicističkim paviljonima ili obješene preko skulptura. Umjetnik je na kartonskim panelima prezentirao citate mislilaca i umjetnika poput Gramscija, Beuysa i Emme Goldman, a preko lica skulptura povezivao crne marame, ili dijelove skulptura prekrivao suprematističkim oblicima. Metodologija i repertoar akcija iz rada *Another Green World* nadovezuje se na kontinuitet Grubićeve umjetničke prakse (npr. iz 366 *rituala oslobađanja*). U novom radu umjetnik skreće pozornost na aktualna pitanja koja su tijekom pandemije postala još urgentnija: pitanje zelenih i javno dostupnih površina, klimatskih promjena, povratka prirodi, života zajednice i važnosti zelenih gradskih oaza za provođenje slobodnog vremena, te teži osvijestiti važnost prirode i potencijal gradskih parkova za zajednicu, kao i apelirati na individualnu, kolektivnu i ekološku odgovornost prema svijetu u kojem živimo.

ANOTHER GREEN WORLD

2021

series of photographs, interventions in
public space, 50 x 75 cm

The work was presented as an action in public space in Villa Comunale Park, Naples, in 2021, involving 50 political and poetic micro-interventions. These were textual interventions consisting of lines written on black ribbons and suspended from trees and neoclassical pavilions, or draped over sculptures. On cardboard panels Grubić presented the quotations from thinkers and artists such as Gramsci, Beuys and Emma Goldman. He also wrapped black scarves around the faces of the sculptures, or covered parts of the sculptures with shapes typical for Suprematism movement. The methodology and the repertoire of actions from *Another Green World* builds on the continuity of Grubić's art practice (e.g. *366 Liberation Rituals*). In his new work, the artist draws attention to current issues that have become even more urgent during the COVID-19 pandemic. These include concerns surrounding climate change, the importance of green and accessible public spaces, the significance of reconnecting with nature, fostering community life, and recognizing the value of urban green spaces for leisure. He aims to raise awareness of the importance of nature and the potentials of city parks for the community wellbeing, as well as to appeal to individual, collective and ecological responsibility towards the world we live in.

BEZ NAZIVA (ZEBRA)

1999.
fotografija, intervencija u javnom prostoru,
80 x 120 cm

U veljači 1999. godine Igor Grubić iscrtao je pješački prijelaz između dviju zgrada u riječkoj Kružnoj ulici, prenoseći tako prepoznatljivu formu urbanog cestovnog krajolika u ovu pješačku ulicu nadomak Korzu. Zebra povezuje dva kluba generacijski udaljenih korisnika čiji se ulazi nalaze jedan nasuprot drugog. Jedan je klub Palach, kulturno mjesto okupljanja mladih, a preko puta se nalazi klub umirovljenika. Zebra kao transgeneracijski most povezuje stare i mlade, upućuje na važnost dijaloga i međusobnog uvažavanja.

Bez naziva (Zebra) Igora Grubića nastala je u sklopu izložbe trojice autora (Igor Grubić, Milomir Repac i Igor Zlobec) u organizaciji udruge Otvoreni krug, a u sklopu izložbe *Geste aktivacije* u MMSU ponovno je obnovljena.

UNTITLED (THE ZEBRA CROSSING)

1999
photograph, intervention in public space,
80 x 120 cm

In February 1999, Igor Grubić marked a zebra crossing between two buildings in Kružna ulica in Rijeka, thus introducing the recognizable element of an urban traffic zone to this pedestrian alley off Korzo. The zebra crossing connects two clubs used by two entirely different generations, with the entrance doors located opposite each other. The first is the Palach Club, the iconic gathering place for young people, and the other is the pensioners' club. The zebra crossing thus acts as a transgenerational bridge, connecting the old and the young, highlighting the importance of dialogue and mutual respect.

Untitled (The Zebra Crossing) by Igor Grubić was created as part of an exhibition featuring three authors (Igor Grubić, Milomir Repac and Igor Zlobec), organized by "Otvoreni krug" association. It has been refreshed once again as part of the MMSU exhibition *Gestures of Activation*.

ARHITEKTURA KOJA NEDOSTAJE

2012.
iz serije fotografija, intervencija u
javnom prostoru, 80 x 120 cm

Arhitektura koja nedostaje nastala je u suradnji s muslimanskom zajednicom u gradu Modica na Siciliji, u okviru festivala „I Vespri. Civic Forum in Five Acts.“ Tijekom rezidencijalnog boravka Grubić saznaje da unatoč postojanju velike muslimanske zajednice, u gradu nema ni jedne klasične džamije. Primorani iznajmljivati privatne stanove i kuće za molitvu, vjernici dijele san o pravoj džamiji. Gradnja džamija nailazila je na goleme administrativne prepreke za vrijeme Berlusconijske vlade, a u svibnju 2024. prijedlog zakona kojim bi se praktično zabranile alternativne sale za molitvu prihvaćen je na prvoj razini u talijanskom parlamentu.

Grubić je u javnom prostoru privremeno nadomjestio džamiju pomoću triju elemenata: tepiha koji su predstavljali temelje, orijentalnih plakata koje je lijepio po zidovima starog grada i mujezinova poziva na molitvu koji je simbolički zamijenio minaret. Tepisi su tijekom dana postavljeni na pet lokacija: ispred zgrade općine, na stadionu, u napuštenoj tvornici, ispred katoličke crkve i na glavnom gradskom trgu, a poziv na molitvu, ezan, mogao se čuti prvi put u novijoj povijesti Sicilije.

THE MISSING ARCHITECTURE

2012
from the series of photographs, intervention
in public space, 80 x 120 cm

The Missing Architecture was created in collaboration with the Muslim community in the city of Modica, Sicily, as part of the “I Vespri. Civic Forum in Five Acts” festival. Spending time there as an artist in residence, Grubić learned that despite the existence of a large Muslim community, there was not a single classical mosque in the city. The believers were forced to rent private apartments and houses for prayer, dreaming of a real mosque. The construction of mosques faced significant administrative obstacles during Berlusconi’s government, and in May 2024, the Italian parliament passed a law at the first level that would effectively ban alternative prayer halls.

Grubić created a temporary mosque in public space using three elements: carpets that served as the foundations, oriental-themed posters that he fixed onto the walls of the old town, and the muezzin’s call to prayer that symbolically replaced the minaret. The carpets were placed in five locations that day: in front of the municipal building, in the stadium, in an abandoned factory, in front of a Catholic church and in the main town square, and the call to prayer, ezan, could be heard for the first time in Sicily’s recent history.

RAZBIJMO MIT

2018.

iz serije fotografija, intervencija u
javnom prostoru, 84 x 150 cm

Razbijmo mit je na neki način tautologija kojom Grubić izjavljuje, parafrazirajući radikalnu ideologiju ruskog pjesnika revolucije Vladimira Majakovskog, da nepolitička umjetnost ne postoji jer svaki umjetnički izraz, pa čak i jednostavna misao, može biti samo politička gesta i mora odražavati odgovornost koju umjetnik ima prema društvu. Serijal *Razbijmo mit* sastoji se od sitnih intervencija u urbanim prostorima gdje Grubić na privremen, ponekad i ilegalan način lijepi transparente na kulturna mjesta u raznim gradovima. Započet sredinom 1990-ih s projektom Mikro-muzej revolucionarnog nasljeđa, serijal je dotakao nekoliko gradova poput Berlina – spomenik palim sovjetskim vojnicima u Treptower Parku, zatim Dresden ispred Akademije likovnih umjetnosti te Napulj i mitsku Tvornicu Olivetti iz 1955. kao simbol humanističke vizije prosvijećenog industrijalca Adriana Olivettija. Olivettijeva poslovna misija bila je izravno povezana s dobrobiti njegovih radnika, za koje je htio osigurati mjesto u simbiozi s prirodom i opremljeno svim potrebnim uslugama.

SMASH THE MYTH

2018

from the series of photographs, intervention in public space, 84 x 150 cm

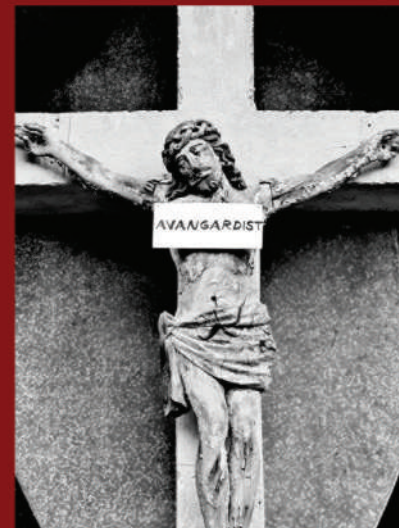
Smash the Myth is in some way a tautology with which Grubić declares, paraphrasing the radical ideology of the Russian poet of the revolution Vladimir Mayakovsky, that the non-political art does not exist because any artistic expression, or even a simple thought, can only be a political gesture and must reflect the responsibility that artist has toward society. The *Smash the Myth* series consists of micro-interventions in urban spaces where Grubić, in a temporary and sometimes illegal way, affixes a banner to iconic places in various cities. Started in the mid-1990s with the project Micro-museum of Revolutionary Heritage, the series has touched several cities such as Berlin at the Soviet War Memorial in Treptower Park and Dresden in front of the Academy of Fine Arts, and in Naples in the mythical Olivetti factory founded in 1955 – a symbol of the humanistic vision of the enlightened industrialist Adriano Olivetti. Olivetti's business mission was directly linked to the well-being of its workers, for whom he wanted to ensure a place in symbiosis with nature and equipped with all the necessary services.

U TEORIJI I PRAKSI (ZOVITE GA NJEGOVI IMENIMA)

2020. — 2022.

iz serije fotografija, akcije u javnom prostoru,
80 x 60 cm

Serijske fotografije rezultat je niza akcija koje je Grubić izvodio na raskršćima na koje je nailazio u javnom prostoru. Potaknut figurom Isusa Krista, prema kršćanskom nauku otkupitelja čovječanstva i zagovaratelja ideje ljubavi, Grubić prvenstveno razmišlja o njegovoj ljudskoj naravi i revolucionarnoj dimenziji njegovog javnog djelovanja. Promatrajući likovne reprezentacije Isusova lika, isto tako zapaža da nisu uvijek iste te zaključuje kako i njegove interpretacije variraju. Tako u akcijama primjenjuje posve osoban pristup, na raskršćima polaže pozitivne atribute koje po njegovom mišljenju označavaju Krista kao učitelja i društvenog reformatora pacifista, socijalista, feminista, utopista. S obzirom na dodijeljene atribute serija je podijeljena u tri cjeline koje označava s tri različite boje: crnom (političkom), crvenom (umjetničkom) i zelenom (filozofskom). Grubićeva poruka vrlo je precizna, a naglašava potrebu da se teorija i praksa ujedine, da djelovanje u svakodnevnom životu prati riječi uvjerenja.

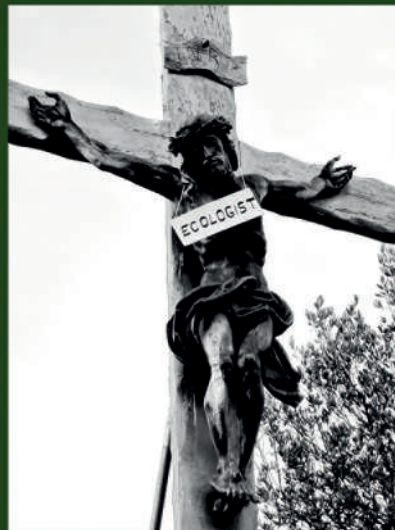

IN THEORY AND PRACTICE (CALL HIM BY HIS NAMES)

2020 — 2022

from the series of photographs, actions in
public space, 80 x 60 cm

The series of photographs is the result of a series of actions that Grubić performed on the crucifixes he found in public space. Inspired by the figure of Jesus Christ – according to the Christian teaching the gatherer of humanity and advocate of the idea of love – Grubić primarily reflects on his human nature and the revolutionary dimension of his public activity. Observing the visual representations of Jesus's character, he also notices that they are not always the same and concludes that the interpretations vary. He therefore chooses to apply an entirely personal approach, putting positive attributes onto the crucifixes, which in his opinion celebrate Christ as teacher and social reformer, i.e., as a pacifist, socialist, feminist, utopian. With regard to the assigned attributes, the series is divided into 3 units, marked with 3 different colors: black (political), red (artistic) and green (philosophical). Grubić's message is quite clear, emphasizing the importance of uniting theory and practice, and ensuring that everyday actions align with words of conviction.

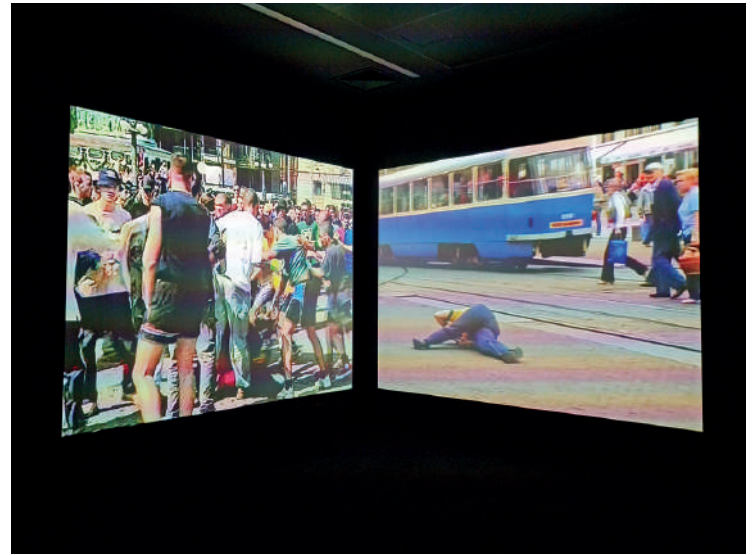
EAST SIDE STORY

2006. — 2008.

dvokanalna videoinstalacija, 14'

Dvokanalnom videoinstalacijom *East Side Story* Igor Grubić uvodi suvremeni pokret i ples u prostor suvremene vizualne umjetnosti. Koreografirano ljudsko tijelo zauzima javni prostor, a tjelesnost i ranjivost zamijenili su geste aktivista. Instalacija *East Side Story* temelji se na stvarnim događajima koji su se odvijali na ulicama Beograda (2001.) i Zagreba (2002.) kada su sudionici Povorke ponosa bili izloženi verbalnom i fizičkom nasilju od strane organiziranih nacionalističkih desničarskih skupina. U dvokanalnoj strukturi Grubić razvija medijski dijalog kao oblik prevođenja, iz televizijske slike u koreografirani pokret. Dok jedan video donosi dokumentarne televizijske snimke nasilja u oba grada, drugi predstavlja plesni *re-enactment* događaja u izvođenju performera i plesača. Reprezentacije odn. remedijacija stvarnih događaja u prvi plan postavlja potresne i zastrašujuće scene nasilja koje upozoravaju na ekstremni nacionalizam i sveprisutnu mržnju prema drugačijima i različitim, ovdje seksualnim manjinama. Reinterpretacija događaja u koreografiji plesača oponaša pojedine geste i situacije s televizijskih snimki proizvođeci vrstu „žive skulpture“, kojom se konkretni događaj prevodi do univerzalnih znakova agresije, mržnje, patnje i bola.

EAST SIDE STORY

2006 — 2008

2-channel video installation, 14'

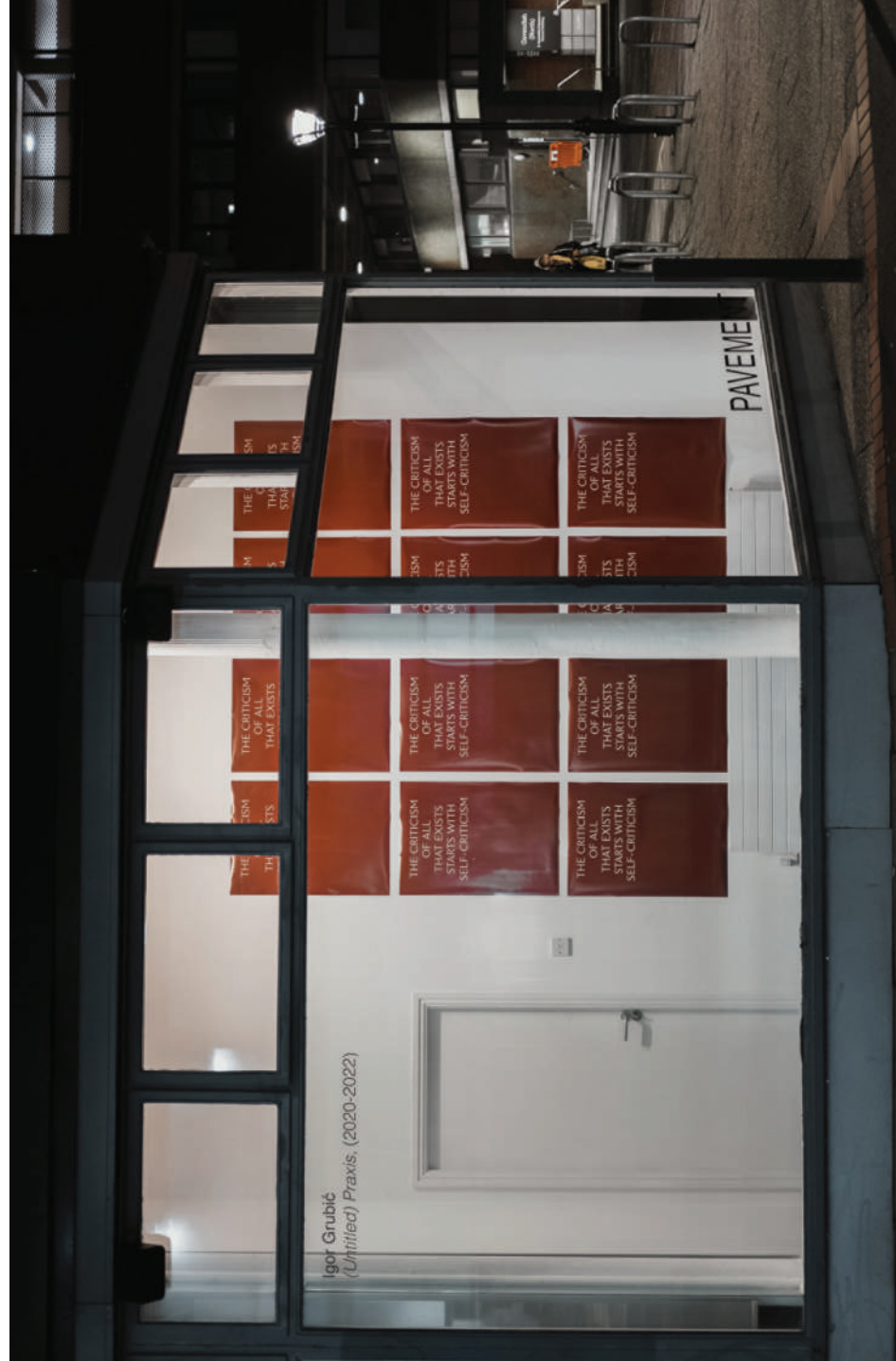
With the two-channel video installation *East Side Story*, Igor Grubić introduces contemporary movement and dance into the realm of contemporary visual art. The public space becomes dominated by the choreographed movements of the human body, and corporeality and vulnerability have replaced the gestures of activists. *East Side Story* is based on true events that took place on the streets of Belgrade (2001) and Zagreb (2002), when participants of the Pride March were exposed to verbal and physical violence by organized nationalist right-wing groups. In this two-channel structure, Grubić develops media dialogue as a form of translation from a television image into a choreographed movement. While one video features documentary television footage of violence in both cities, the other represents a dance re-enactment of events done by performers and dancers. Representations, i.e. the re-mediation of real events brings to the fore the harrowing and frightening scenes of violence that warn of extreme nationalism and pervading hatred towards those who are different, in this case sexual minorities. The reinterpretation of events by choreographed dancers involves mimicking certain gestures and situations from television recordings, resulting in a kind of “living sculpture” that translates the specific event into universal signs of aggression, hatred, suffering and pain.

BEZ NAZIVA (PRAXIS)

2020. — 2022.

plakat, 100 x 70 cm

Suštinu rada prenosi tekst koji u prijevodu glasi: *Kritika svega što postoji počinje samokritikom*, inspiriran sloganom filozofskog kruga oko časopisa Praxis i Korčulanske ljetne škole sociologije i filozofije (1963. – 1974.) koji su slijedili ideju *bespoštodne kritike svega postojećeg*. Školu su pokrenuli jugoslavenski intelektualci te ubrzo stvorili međunarodni skup koji su posjećivali filozofi svjetskog glasa. Htjeli su aktualizirati društveni trenutak obilježen hladnoratovskim polaritetima te razviti kritički usmjerenu socijalnu analizu jugoslavenskog socijalizma. Ovaj kulturni fenomen što ga je iznjedrila nesvrstana i samoupravna Jugoslavija potaknula je Grubića na izricanje gore spomenute devize, evocirajući filozofiju praxisovaca i potrebu za časopisom *koji neće biti filozofski u onom smislu u kojem je filozofija samo jedno posebno područje, jedna naučna disciplina, strogo odvojena od svih ostalih i od svakodnevnih problema čovjekovog života*. Želimo filozofski časopis u onom smislu u kojem je filozofija misao revolucije: *bespoštodna kritika svega postojećeg, humanistička vizija doista ljudskog svijeta i nadahnjujuća snaga revolucionarnog djelovanja*.

THE CRITICISM OF ALL THAT EXISTS STARTS WITH SELF-CRITICISM

UNTITLED (PRAXIS)

2020 — 2022

poster, 100 x 70 cm

The essence of the work is encapsulated in a line that translates as follows: *The criticism of all that exists starts with self-criticism*, inspired by the legacy of Praxis magazine and the Korčula Summer School of Sociology and Philosophy (1963–1974) who followed the idea of *ruthless criticism of everything that exists*. The School was initiated by Yugoslav intellectuals who soon turned it into an international gathering visited by world-renowned philosophers. They wanted to actualize the social moment marked by the Cold War polarities and develop a critically focused social analysis of the Yugoslav socialism. This cultural phenomenon, created by the non-aligned and self-governing Yugoslavia, prompted Grubić to pronounce the above-mentioned motto, evoking the philosophy of the Praxis circle and the need for a journal *that wouldn't treat philosophy as merely one specialized field, one scientific discipline, isolated from other disciplines and the everyday challenges of human life. We want a philosophical journal that embodies philosophy as the thought of revolution: a ruthless critique of all that exists, a humanistic vision for a truly humane world, and an inspiring force of revolutionary action.*

DO ANIMALS...?

2017.

fotografija na dibondu, intervencija u javnom prostoru, 100 x 146 cm

Da li životinje...? (2017.) multimedijски je projekt temeljen na umjetnikovu istraživanju bivših klaonica u sjevernoj Italiji tijekom njegova boravka u RAVE East Village Artist Residency programu. Grubić istražuje psihološki učinak ovih tvornica smrti na ljudsku svijest. Rad se sastoji od pet plakata na kojima se nalaze fotografije sad već praznih bivših klaonica preko kojih umjetnik ispituje pitanja, a pojavljuju se u centru grada kao anonimni oglasi. Tihe i hladne, ali istovremeno izrazito uznemirujuće slike vizualno su koncipirane kao put koji životinja prolazi od života do smrti, od svjetla do tame. Poput nadrealnog poziva na moralnu odgovornost, umjetnik širu javnost upoznaje sa svojim preispitivanjem sukobljenih osjećaja čovječanstva prema životinjama, koristeći prednost komercijalnih mainstream medija – urbanih jumbo plakata. Ova uvjerljiva urbana intervencija već je prikazana u sedam talijanskih gradova (uključujući Torino, Trst, Udine i Materu). Projekt *Do Animals...?* prati i film koji se noću snima unutar bivših klaonica, zajedno s intervjuima s bivšim zaposlenicima klaonice.

DO ANIMALS DREAM ABOUT FREEDOM?

DO ANIMALS...?

2017

photograph monted on dibond, interventions
in public space, 100 x 146 cm

Do Animals...? (2017) is a multimedia project based on the artist's research on former slaughterhouses in northern Italy during his time in the RAVE East Village Artist Residency program. Grubić investigates the psychological effect these factories of death have on human consciousness. The work is composed of five posters that feature photographs of now empty former slaughterhouses, overwritten with the artist's questions, that appear in the city center in the form of anonymous ads. Silent and cold, but at the same time distinctly disturbing, the images are visually conceived as the path an animal takes from life to death, from light to darkness. Like a surreal call to moral responsibility, the artist introduces the general public to his examination of humankind's conflicted feelings towards animals, taking advantage of commercial mainstream media – urban billboards. This compelling urban intervention has already been shown in seven Italian cities (including Turin, Trieste, Udine and Matera). The *Do Animals...?* project is also accompanied by a film shot inside these former slaughterhouses at night, together with interviews with former slaughterhouse employees.

HOW TO...

2020.

zastave, 200 x 142 cm

How to... je serija radova u tijeku koja se sastoji od rečenica, ponekad razigranih i kontradiktornih, napisanih u obliku pitanja. Pitanja sugeriraju da se ništa ne događa odjednom, već kroz dugačak proces istraživanja, razmišljanja i meditacije. Postavljajući samima sebi pitanja oslobađamo se slijepih uvjerenja, maski koje nosimo i lažnih identiteta. Transparenti, izrađeni za javni prostor, odražavaju relacijsku estetiku tipičnu za Grubića, a cilj je potaknuti javnost na kreativno i aktivno sudjelovanje u društvenoj stvarnosti. „Za skoro sve što kupimo i upotrebljavamo dobivamo priručnik, vodič za korisnike. Osim za život. Projekt *How to...* sadrži niz pitanja koja bi mogla poslužiti kao poticaj za razumijevanje multidimenzionalnog, materijalnog i duhovnog odnosa sa životom.“ (I. G.)

how to

use

art

as

a

weapon

HOW TO...

2020

flags, 200 x 142 cm

How to... is a series of works in progress that consists of a list of sentences, at times playful and contradictory, written in the form of questions. The questions suggest that nothing happens at once, but through a long process of research, reflection and meditation. Questioning ourselves frees us from blind beliefs, the masks we wear, and false identities. The banners, created for the public space, reflect the relational aesthetic typical of the artist with the aim of encouraging the public to be creative and active participants in social reality. "For almost everything we buy and use we get a manual, a user's guide. Except for life. The *How to...* project contains a series of questions that could serve as an encouragement for understanding the multidimensional, material and spiritual relationship with life." (I. G.)

STARA TVORNICA NOVI KAPITAL

2017

transparent, 6 m

Izravno angažirana i istovremeno poetična krilatica *Stara tvornica novi kapital* potaknuta je turbulentnim promjenama u svjetskoj ekonomiji koje su u posljednja dva desetljeća i na ovom dijelu svijeta ostavile neizbrisiv trag. Umjesto proizvodnih traka i zvuka mašinskih postrojenja, tu nalazimo ispražnjene tvornice propalih industrijskih pogona kojima prijeti konačno urušavanje i zaborav. Grubićeva reakcija na ono što u svakodnevnom žargonu nazivamo posttranzicijskim procesima, poziv je na pronalazak novog uporišta u zatečenom stanju oslabljenih kapaciteta. Jedan od provjerenih modela je prenamjena u kulturne svrhe kao što je MMSU zajedno sa susjedstvom koje čini kulturni kvart Benčić, gdje je donedavno bila smještena *Tvornica brodskih strojeva Rikard Benčić*. Umjesto logike slobodnog tržišta zagovara povjerenje prema kulturnom kapitalu kao novom obliku jačanja zajednice.

OLD FACTORY NEW CAPITAL

2017

banner, 6 m

Directly engaged and at the same time poetic catchphrase *Old factory new capital* was prompted by the turbulent changes in the world economy in the last two decades that have left an indelible mark on this part of the world. Instead of production lines and the sound of machine plants, there we find empty factories of failed industrial plants that are threatened with final collapse and oblivion. Grubić's reaction to what in everyday jargon we call post-transition processes, is a call to find a new foothold in the current state of weakened capacities. One of the proven models is the repurposing for cultural purposes, such as the MMSU together with the neighborhood that makes up the Benčić cultural district, where the Rikard Benčić Marine Machinery Factory was located until recently. Instead of free market logic, he advocates trust towards cultural capital as a new form of community strengthening.

OLD FACTORY. NEW CAPITAL

2

IMA LI AKTIVIZMA BEZ SUOSJEĆANJA

Kora Girin

Ako tvrdnja da se Igor Grubić na umjetničkoj sceni javlja zbog devedesetih zvuči presnažno, možemo je preformulirati i reći da njegovu umjetničku aktivnost nose idejne i izvedbene strategije potaknute društveno-političkom situacijom devedesetih. Samostalna izložba *Geste aktivacije* u MMSU retrospektivno predstavlja javnu umjetnost Igora Grubića, a izlazak u javnost je krovna strategija te ujedno snažna potreba proizašla iz političke klime tog desetljeća: „Atmosfera u Hrvatskoj mračnih 1990-ih, tijekom rata i poraća, bila je prilično isključiva, tvrdolinijaški konzervativna i represivna. Kao u većini ex-YU republika, desničarska vlada kontrolirala je gotovo sve medije, tretirajući svakog intelektualca ili aktivista za ljudska prava koji ih je kritizirao kao izdajnika i neprijatelja...”¹ Stoga je Grubić želio djelovati izvan galerija, muzeja i malog kruga istomišljenika do kojeg bi njegove poruke tako dopirale. Treba primijetiti i kako je potreba za javnim djelovanjem rasla proporcionalno stupnju osiromašenja javne sfere, pod pretpostavkom da je kvaliteta javne sfere pluralnost, odnosno da ona nije jedinstvena, već je sastavljena od mnoštva parcijalnih javnih sfera. Pokušaji homogenizacije kulture i medija, kao i isključivanja drugačijih nacionalnih, religijskih, rodних identiteta i ideoloških opredjeljenja, građanska pasivnost, borba za demokratske i ljudske vrijednosti neki su od razloga njegovih umjetničkih reakcija.

U Grubićevim radovima u javnom prostoru možemo s jedne strane uočiti potrebu otvaranja i aktiviranja, a s druge zatvaranje, iscjeljivanje, popravljavanje ili komemoriranje. Akcija *Crni peristil* (1998.), crnom perivom bojom iscrtan krug na splitskom Peristilu, ili *Poziv na smjenu uprave SC-a* u 2000. godini svakako su zahtjevi za promjenom i otvaranjem rasprave. Tim radovima možemo suprotstaviti *land art* performans *Bez naziva* (Trojstvo) iz 1997. kojim Grubić izvodi akupunkтуру prostora² ili akcije prepravljavanja grafita s porukama ili simbolima mržnje u

sklopu jednogodišnjeg ciklusa mikro-intervencija pod nazivom *366 rituala oslobađanja* (2008.). Uostalom, i u dvokanalnom video radu *East Side Story*, koji je uvršten u kolekciju london-skog Modern Tatea, plesna koreografija simbolički zacjeljuje nasrtaje na sudionike povorke ponosa u Zagrebu i Beogradu ranih dvijetisućitih. Ipak, dok u videu s jedne strane možemo prepoznati zacjeljujući moment koji u sam događaj više ne može intervenirati, dokumentarni materijal pred nama snažan je i mučan, agresivni povici odzvanjaju prostorima (ili katovima) Muzeja čak i kad nismo pred samim radom. Ne isključujemo zato mogućnost da podsjećanje na događaj izaziva u nama otpor i da može nekad kasnije, latentno odsjedajući u nama, potaknuti na reakciju protiv nasilja.

Iako je u nastavku ovog teksta naglasak stavljen na one radove koji su a) u svojoj namjeri više usmjereni kritici statusa quo i aktivizmu ili b) rezultirali snažnijom mobilizacijom i produkcijom javnosti, teško je, nepravедно, a ponekad i nemoguće, zaobići one umjetničke porive koje je dosadašnja kritika prepoznala kao humanističke, ritualističke, duhovne ili usmjerene na pitanje vlastite odgovornosti.

KAKO SE KALILA JAVNOST?

Tri su akcije u razdoblju od 1998. do 2000. usmjerene na polje kulture, odnosno na posljedice ili prijetnje političkih odluka na dostupnost i programsku kvalitetu kulturnih sadržaja. *No-ki-teka* (1997./1998.) i *Poziv na smjenu uprave SC-a* (2000.) vezani su uz zagrebačko Kino Kinoteku, odnosno uz Studentski centar u Zagrebu, i formom su slični – tekstualni letci siromašnog dizajna koji se mogu jednostavno distribuirati. U *No-ki-teci*, kao što naslovna premetaljka daje naslutiti, Grubić detektira da kinoteka od 1991. prestaje obavljati svoju osnovnu zadaću: ne čuva i ne prikazuje filmsku baštinu koja nakon ras-

pada Jugoslavije ostaje u Beogradu. Zato inzistira na promjeni imena koja će označiti mjesto bez sadržaja³. Prisjeća se pritom osamdesetih i vlastitog iskustva čestih odlazaka u dvoranu kinoteke i gledanja filmskih klasika, ponekad čitavih ciklusa Bergmana, Tarkovskog ili Antonionija.

Poziv na smjenu uprave kulminacija je nezadovoljstva kulturnom politikom SC-a, a usporedba kulturne scene devedesetih s onom iz socijalističkog razdoblja također je dijelom temeljena na proživljenoj razlici iskustva. I dok je sedamdesetih i osamdesetih SC živo središte alternativne i urbane kulture, otvoreno umjetničkim eksperimentima, s istaknutim manifestacijama, galerijskim programom, koncertnom i nakladničkom aktivnošću, u devedesetima počinje gubiti tu ulogu. U tekstu letka Grubić kaže da „poziv na peticiju nije rezultat političkih vrenja, već situacije u kulturi“. Uspoređuje pritom „plimu studentske revolucije“ s kraja šezdesetih s „osekom mladalačkog entuzijazma“ devedesetih – entuzijazma koji vladajući režim sustavno eutanazira – dajući do znanja da pozivom ne traži smjenu radi smjene, niti to čini (tek) zbog ideoloških neslaganja, već zbog opipljivih posljedica politike tadašnje uprave na kulturu.

Treća akcija *Knjiga i društvo 22%* odvila se kao jednodnevna ulična umjetnička manifestacija u suradnji s Attackom!. Tridesetak umjetnika i umjetničkih grupa različitih generacija izveli su performanse, instalacije, intervencije, internetske i mail art radove. Dok ga polijevaju šmrkom Tomislav Gotovac u performansu *Osmijesi ljetne noći u podne* izvikuje „Jebeš vladu koja je izglasala PDV na knjige“, Schmrz teatar krade knjige iz knjižare, Ivan Kožarić izlaže *Knjigu u kojoj sve piše, ali nije dostupna čitaocu*, da nabrojimo tek nekoliko akcija. Osim što je autor pojedinih akcija (*Sjećanje na knjigu* ili *Porez u eteru*), Igor Grubić javlja se u važnoj ulozi inicijatora i organizatora cijele manifestacije. *Knjiga i društvo* nezaobilazan je primjer

umjetničkog aktivističkog djelovanja u Hrvatskoj, rad koji će se rijetko izostaviti u pregledu hrvatske vizualne umjetnosti devedesetih godina. Suzana Marjanić uvrstit će ga među tri ključne manifestacije javne i performativne umjetnosti u devedesetima⁴, a Jelena Pašić ističe kako je 1998. „simbolički obilježena kao ključna za nezavisnu kulturnu scenu, zbog nekolicine događaja“⁵ među kojima je i *Knjiga i društvo*. Umjetnički uspjeh ove akcije je i njen aktivistički uspjeh, odnosno ostvarenje željenog cilja: ukidanje nove stope poreza na knjige u roku od godine dana.

Akcija *Knjiga i društvo* adresirala je problem i izborila promjenu koja se tiče odluke na razini države, odluke koja sistemski zahvaća dostupnost knjige i dodatno je osjetljiva s obzirom na siromaštvo koje vlada u postratnim devedesetima. A „[u]skraćujući nam knjige, uskraćuju nam svaku ionako unaprijed ograničenu mogućnost sudjelovanja u oblikovanju društvenog diskursa.“⁶

No, iako je *Poziv na smjenu uprave SC-a* (kao i *No-ki-teka*) usredotočen na zagrebački slučaj, možemo tvrditi da se u njemu odražavaju obilježja političkog upravljanja devedesetih kada kultura i mediji održavaju konzervativne vrijednosti i doprinose samoodržanju na vlasti. Na otvorenju izložbe *Novi početak*, koja se održala u SC-u u organizaciji Attacka!, Grubić je dijelio te potom izložio letak *Poziva*, a idućeg dana letak je s izložbe uklonjen. Za dva mjeseca Pokret studentskih inicijativa raspisuje peticiju kojom je u konačnici skupljeno oko 5000 potpisa. Poziv na peticiju doveo je do raspisivanja peticije, a peticija do smjene uprave. U manifestu peticije u kojem su po točkama izneseni razlozi nezadovoljstva upravom SC-a nalazimo sada kao natuknicu i sam čin cenzuriranja Grubićeva *Poziva*. *Poziv* je dakle i umjetnički rad i agitacija, i poticaj i razlog raspisivanju peticije, a anketno pitanje koje Grubić postavlja na kraju letka o tome može li *Poziv* sam nešto promijeniti zapravo je i, kao što

će Ivana Bago i Antonia Majača prepoznati, preispitivanje svoje i tuđe mogućnosti djelovanja i građanske odgovornosti, što je važna konstanta Grubićeve umjetnosti.⁷

Kronologija slučaja od Grubićevog *Poziva* do naknadnih izvješća državne revizije pokazuje i kako se financijske malverzacije, pogodovanja, povećanja cijena nakon sklapanja ugovora i poslovanje s ogromnim dugom⁸ događaju paralelno s odbijanjem raznih studentskih inicijativa u kulturi ili gašenjem časopisa *Gordogan* i *Godine*. Uostalom, jedan detalj revizije objavljen u to vrijeme u dnevnom tisku daje nam misliti i o direktnim posljedicama na ulaganje u kulturu: „Dnevnicе za službena putovanja iznosile su 418.203, 72 kn, a, za primjerice, djela likovnih umjetnika SC je izdvojio 3458, 70 kn“.⁹

U radu *Razbijmo (u komade) mit o apolitičnoj umjetnosti* (u tijeku od 1997.), koji je u javni prostor bio postavljen primjerice u nekadašnjoj tvornici Olivetti ili u sklopu sovjetskog ratnog memorijala u berlinskom Treptower parku, Grubić, parafrazirajući Majakovskog, iznosi stav da je sva umjetnost politička jer proizlazi iz društva i odražava ga. Ili riječima Chantal Mouffe sva je umjetnost politička jer mijenja ili održava simboličku strukturu društva.¹⁰ U odnosu na političku umjetnost, kritička je umjetnost prema Mouffe „ona koja potiče neslaganje, koja razotkriva ono što dominantni konsenzus teži zasjeniti i zatrti.“¹¹ Oliver Marchart otići će nešto dalje i kazati da javna umjetnost implicira političku umjetnost, a umjetnost je javna kada se događa u mediju javnosti i kada se javnost proizvodi u mediju antagonizma. Je li umjetnost uspjela proizvesti javnost, odnosno je li umjetnička agitacija dovela do mobilizacije javnosti možemo mjeriti *a posteriori*,¹² a da bismo agitirali i poticali druge na aktivno (su)djelovanje moramo prvo sami biti agitirani ili proizvedeni od političke situacije tj. antagonizama koji nas pretvaraju u politički subjekt.¹³ Intimno i osobno proživljeno iskustvo te Grubiće-

va svijest od samih početaka da svojim angažmanom nastoji „ne rješavati globalne civilizacijske probleme, već svoje vlastite, te eventualno time utjecati na društvo“¹⁴ zapravo je i jedini mogući način i slijed djelovanja. Grubić to nikada neće prikrivati, i dok je s jedne strane svjestan da (aktivistička) umjetnost ne može sama mijenjati svijet, istovremeno u umjetnost, kreativnost i svoje ideale polaže ogromnu vjeru i nastavlja ih koristiti kao sredstvo vlastite, a onda i borbe za veće konkretne i opće humanističke ciljeve. Taj paradoks ustrajavanja možemo iščitati i u Grubiće-
vom fotoperformansu *Do posljednjeg daha* (1999.) koji po prvi put izlaže u MMSU i u kojem se referira na završnu scenu istoi-
menog Godardovog filma. Usprkos prethodnoj odluci da ode u zatvor, Michel Poiccard (Jean-Paul Belmondo) ipak krene bježati pred policijom i biva ustrijeljen dok se sagiba da dohvati pištolj.¹⁵ Michela u sceni vidimo s leđa, a Igora na fotografiji en-face. Grubić dohvaća kemijsku olovku, a u drugoj ruci drži letak na kojem piše „Sponsorirajte umjetnost i kulturu“. Iako možemo povući paralelu s Michelovom dilemom predaje ili borbe, ovdje se ne radi o doslovnoj borbi za život i ne postoji ambivalencija karaktera, već neizvjesnost ishoda. Grubić odlučuje agitirati za spas kulture i umjetnosti do posljednjeg daha, makar i po cijenu smrti / neuspjeha.

Osim što će umjetničkim sredstvima uputiti kritiku i udahnjivati nadu i gorivo u promjenu, informiranju javnosti te poticanju aktivnog građanstva Grubić pridonosi i radom na političkim kampanjama i producenčkim radom. U sklopu *Attacka! 1999.* godine kao video sekcija kreće djelovati Fade-in, koji se vremenom osamostaljuje u angažiranu producenčsku kuću. Igor Grubić u Fade-inu je gotovo od početka, odnosno od 2000. do 2008. radi kao producent, ali i autor i redatelj filmova. Fade-in je pažnju posvetio radu raznih nevladinih udruga, temi ljudskih prava te nezavisnoj kulturnoj sceni. Grubić je „[u] osam

godina realizirao velik broj projekata, ali njegova je uloga i veća time što je stalno dovodio nove ljude, razvijao koprodukcije, npr. sa Zagreb filmom, i generirao nove kontekste.“¹⁶ Kao producent Grubić piše projekte i organizira snimanja po cijeloj Hrvatskoj, šireći tako medijski prostor na područja izvan Zagreba. Razdoblje djelovanja u Fade-inu koji surađuje i s nacionalnom televizijom, razdoblje je u kojem je više posvećen producenčkom i dokumentarnom radu, ili autorovim riječima „dobili smo još veći javni medij od galerije“.

U kontekstu kraja devedesetih i jačanja demokratskog impulsa možemo se kratko dotaknuti i Grubićeve rada na kampanji *Glas 99 – građanska kampanja za poštene i slobodne izbore*. *Glas 99* građane je želio potaknuti na izlazak na izbor, obrazujući ih pritom o demokraciji, glasačkom pravu i izbornom procesu. Grubić se u kampanju uključuje kao autor, osmišljava logotip *Glasa 99* i slogan nestranačke kampanje za mlade *Izađi i(z)bori se*.¹⁷ Jednostavna, efektivna poruka i direktna komunikacija „dizajnerski“ je model koji Grubić njeguje i kada je u pitanju njegov umjetnički rad u javnom prostoru. Pritom često, premda koncizno, koristi tekst ili izražajne vizualne elemente poput žarko crvene ili crne boje, koje preuzima od ruskih konstruktivista. Namjera da se obrati što široj publici i stvari učini (politički) čitljivima¹⁸, važna mu je kao akteru kako na civilnoj, tako i na kulturnoj sceni, i kao što će sam primijetiti, svakom umjetničkom projektu pristupa kao maloj kampanji.¹⁹

I JAVNOST I OSJEĆAJ ZA JAVNOST

Vratimo li se na dva principa Grubićeve umjetnosti – otvaranje i zacjeljivanje – možemo zaključiti da doseg prvog koincidira i s političkim trenutkom, mjerom u kojoj će agitacija biti primljena i ekspanzirana, kao kugla snijega koja se povećava kotrljanjem. Umjetnost zaista ima mogućnost testirati

kvalitetu antagonističkog trenutka²⁰, a Grubić je prepoznavao bolne točke te ih uspješno umjetnički i politički artikulirao.

366 *rituala oslobađanja* rad je koji je nastajao neumorno svaki dan kroz jednu godinu, a sastoji se od 33 tematske cjeline, odnosno 33 vrste mikropolitčkih akcija. Neke potpuno intimne, i očima javnosti dostupne samo kao fotodokumentacija poput tetoviranja riječi „neposlušan“ ili urezivanja srca na prsima, neke humanitarne poput darivanja krvi, a neke snažne i šokantne poput bojanja vode u fontani pred Hrvatskom narodnom bankom u crveno prilikom posjete Georgea Busha Zagrebu. Možemo izdvojiti i akcije koje su podržavajuće, gdje se Grubić priključuje već organiziranim protestu ili ga pomaže artikulirati: sudjeluje u prosvjedima „Pravo na grad“ ili režiranom prosvjedu „Aplauz“ Nemanje Cvijanovića, a na spomeniku Silvija Strahimira Kranjčevića ispred zagrebačkog Filozofskog fakulteta radi intervenciju s tankim crvenim nitima, dajući tako podršku studentskoj blokadi u okviru borbe za besplatno obrazovanje.

I možemo se pitati gdje smještamo ove akcije ako one nisu aktivističke na način na koji su aktivističke *Knjiga i društvo* i *Poziv na smjenu* jer nisu u toj mjeri organizirane, kolektivne, strateške i s jednim ciljem ili u strukturi i izvedbi ne smjeraju jasno na organiziranost i kolektivnost.²¹ Umjetnik ovdje izraženije djeluje na relaciji između sebe i svoje umjetničke i građanske odgovornosti, „preuzima ulogu ‘usamljenog revolucionara’ koji se, u prvom redu, bori protiv svog vlastitog potencijalnog utišavanja i defetizma. (...) Riječ je o borbi protiv sebe i za sebe.”²² To ne isključuje da mikroakcijama i mikroprekidima u prostoru senzibilizira javnost, odnosno stvara osjećaj za javnost. Na kraju, daje nam kao važan primjer svoju prisutnost, godinu dana dug rad koji uključuje i planiranje, i osmišljavanje i izvedbu. Nisu samo pojedine akcije s kojima su se građani u danom trenutku mogli susresti u gradu poticaj na razmišljanje,

na promjenu svijesti, na preispitivanje. Snaga 366 *rituala oslobađanja* je u njihovoj ukupnosti, a koja se može sabrano predstaviti u knjizi ili na izložbi. I kao što se akcija korekcije grafita s govorom mržnje i fašističkim i ustaškim obilježjima osamostaljuje vremenom i od svog autora i od umjetničke sfere, tako i neke druge Grubićeve akcije nose veliki potencijal za ponavljanje i postaju generalna proba budućeg događaja. Na Dan antifašističke borbe 2011. godine Grubić popravljajući razbijenu antifašističku ploču zalijepivši preko nje naljepnicu te ukazuje na nepravedan tretman antifašističkog nasljeđa i dekadu devedesetih u kojoj je oštećeno ili srušeno preko 3000 spomenika. Njegov čin inspirirao je stanovnike zgrade na kojoj se ploča nalazi da ju kasnije stvarno zamijene.

Godinu kasnije u gradu Modica na Siciliji Grubić izvodi rad *Arhitektura koja nedostaje* u sklopu festivala „I Vespri. Civic Forum in Five Acts“. Grubić saznaje da, unatoč postojanju velike muslimanske zajednice, u gradu ne postoji ni jedna klasična džamija. Islam je jedina velika religija koja u Italiji nije službeno priznata, a gradnja džamija otežana je u vrijeme Berlusconijske vlade. Također, u vrijeme pisanja ovog teksta na potvrdu u talijanskom Senatu čeka nacrt zakona kojim bi se praktično zabranile sale za molitvu u bilo kakvim neformalnim prostorima, odnosno izvan džamija kojih je u Italiji malo.

Grubićeva improvizirana privremena arhitektura, koju možemo sagledati kao probu nekog budućeg događaja, sastojala se od triju elemenata. Tepisi su predstavljali bazu, plakati s orijentalnim mozaikom zidove, a muzejinov poziv na molitvu metonimijski zamjenjuje minaret.²³ Tepisi su tijekom dana postavljeni na pet lokacija (ispred zgrade općine, na stadionu, u napuštenoj tvornici, ispred katoličke crkve i na glavnom gradskom trgu), ezan se mogao čuti prvi put u novijoj povijesti Sicilije, a plakate se u više navrata pokušalo strgnuti.²⁴ Pitanje

što u javnom prostoru nedostaje, odnosno tko je isključen i kako, uvijek nam govori nešto o načinu na koji se socijalna javna sfera gradi. Ona se ne sastoji samo od onoga što je prisutno, već i od onoga što je izbačeno.

Javna sfera, kako god ju definirali ili doživljavali na spektru između instrumenta dominacije i utopijskog ideala,²⁵ ujedno je i afektivan prostor, premrežen ne samo različitim stavovima već i različitim osjećajima (pa i strahovima) koje vezemo uz mjesta, događaje, vrijednosti.

Možemo se vratiti na Marchartovo zapažanje o tome da moramo biti agitirani da bismo agitirali; teško je o agitaciji uopće misliti a da ne zamišljamo da ono što nam je važno ne proživljavamo emocionalno. A emotivnost je opet nešto što nam Grubić neće zatajiti. Možemo reći da su njegovo djelovanje i aktivizam suosjećajni, i mada se na prvu može činiti kontrainuitivno, ustvari nema aktivizma bez suosjećanja. Inspirirati građansku odgovornost i aktivizam znači inspirirati i suosjećanje. Tako neki noviji Grubićevi radovi šire područje suosjećanja dalje od ljudske vrste: *Do animals...* (2017.) je serija fotografija praznih klaonica s pitanjima poput *Do animals dream about freedom*, a u *Another Green World* iz 2020. Grubić prirodu tretira kao živu baštinu i park Villa Comunale u Napulju ispunjava citatima i banerima koji govore o umjetnosti, političkom, ali i duhovnom. U prirodi se odražavaju naši postupci, ali ona je također naše stanje uma (*garden is a state of mind*). U povezivanju s prirodom, zajednicom, ali i sa samima sobom, (jer *jedina revolucija je duhovna evolucija*) jačaju naši kapaciteti za povezivanje s drugima. I s obzirom na to da i suosjećanje i politički aktivizam traže od nas predani mentalni i emocionalni rad, Grubićeva umjetnička zapitkivanja, agitacije, posvećenost i dokaz da na stvari ponekad možemo utjecati važan su nam podsjetnik na neodustajanje.

- 1 „Igor Grubić: Svojim djelovanjem, ili nedjelovanjem, kreiramo realnost koju živimo“, intervju vodila Nada Beroš, *Novosti*, 22. 8. 2021. <https://www.portalnovosti.com/igor-grubic-svojim-djelovanjem-ili-nedjelovanjem-kreiramo-realnost-koju-zivimo>; pristupljeno 2. 5. 2024.
- 2 Suzana Marjanić, „Priroda (u) umjetnosti performansa“, *Etnološka tribina* 37, vol 44, (2014): 98. Kao što Marjanić piše, jedan dio projekta je sadnja triju stabala, koja simboliziraju Oca, Sina i Duha Svetog, a lipa je u slavenskoj mitologiji prepoznata i kao iscjeljujuće drvo.
- 3 No je negacija, ki je latinska transkripcija japanskog izraza za enegiju, a *theke* na grčkom označava spremnik. Grubić je tijekom 1998. godine letak dijelio i slao medijima, a isti je objavljen u 24. broju *Bulletina* Hrvatskog filmskog saveza.
- 4 Suzana Marjanić, *Kronotop hrvatskoga performansa: od Travelera do danas*, (Zagreb: Udruga Bijeli Val, Institut za etnologiju i folkloristiku i Školska knjiga d.d., 2014.), 198.
- 5 Jelena Pašić, „Devedesete: borba za kontekst“, *Život umjetnosti*, Vol. 90, No. 1., (2012): 19.
- 6 Nataša Ilić, „Umjetnost i aktivizam“, u *Knjiga i društvo + 22%* (Zagreb: Ex Libris, 1998.), 19.
- 7 Ivana Bago i Antonia Majača: „Neposlušan“ u *Igor Grubić: 366 rituala oslobađanja*, ur. Ivana Bago i Antonia Majača, (Zagreb: KUD-INA / Galerija Miroslav Kraljević & DeLve – Institut za trajanje mjesto i varijable, 2008.), 9.
- 8 Velibor Mačkić svrstat će hrvatski političko-ekonomski model uz slične primjere zemalja jugoistočne Europe i nazvati ih balkanskom bolesti: „Riječ je o modelu koji ekonomski rast nije temeljio na rastu izvoza i povećanju domaćih stopa štednje, već na generiranju internih i eksternih neravnoteža, rastu privatnih i javnih dugova, te modelu rentijerskog i kvazirentijerskog poduzetništva.“

- Velibor Mačkić: „Balkanska bolest: doprinos raspravi o političkoj ekonomiji hrvatskog modela kapitalizma“, u *Devedesete. Kratki rezovi*, ur. Orlanda Bauer i Petar Bagarić, (Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku i Jesenski i Turk, 2020.), 389.
- 9 Tanja Kraljić: „Studentima i 119 posto skuplja hrana, a najveći dobavljač je Stjepan Tuđman“, *Večernji list*, 16. 10. 2000., 13.
- 10 „Sa stajališta teorije hegemonije umjetničke prakse imaju stanovitu ulogu u uređenju i održavanju određenog simboličkog poretka ili u njegovom osporavanju, upravo stoga one nužno imaju političku dimenziju.“ Chantal Mouffe, „Umjetnički aktivizam i agonistički prostori“ u *Operacija: Grad. Priručnik za život u neoliberalnoj stvarnosti*, ur. Leonardo Kovačević et al. (Zagreb: Savez za centar za nezavisnu kulturu i mlade, Multimedijalni institut, Platforma 9,81 – Institut za istraživanja u arhitekturi, BLOK – Lokalna baza za osvježavanje kulture, SU Klubtura / Clubture, 2008.), 225.
- 11 Ibid., 226.
- 12 Oliver Marchart, „Politika i umjetnička praksa: O esteticici javnoga“, u *Frakcija* br. 33-34 (2004): 13.
- 13 Oliver Marchart, *Conflictual Aesthetics. Art Activism and Public Sphere*, (Berlin: Sternberg press, 2019.), 39-40.
- 14 „Šaljem poruku oholim manipulatorskim masama“, intervju s Igorom Grubićem, razgovor vodila Ivana Mikuličin. *Nedjeljna Dalmacija*, 30. 10. 1998.
- 15 Kada Michela policiji izda ljubavnica Patricia njegova ambivalencija ostanka/predaje ili bijega dolazi do izražaja. U predzadnjoj sekvenci miri se s odlaskom u zatvor, no istrčava na ulicu susresti Beruttija koji mu duguje novac. Berutti ga poziva u auto, no Michel odgovara: „Ne, ja ostajem. Dosta mi je. Umoran sam. Želim spavati.“ Ipak krene bježati pred policijom, a Berutti mu tada dobacuje pištolj.
- 16 „Iznenadjenja su još moguća“, intervju s Hrvojem Mabićem, razgovor vodili Vatroslav Miloš i Antonija Letinić, <https://kulturopunkt.hr/intervju/iznenadenja-su-jos-moguca/>
- 17 Dejan Kršić grafički je izveo logotip za kampanju *Glas 99*, a Veljko Danilović za kampanju *Izađi i(z)bori se*.
- 18 Marchart će rekuiperirati pojam propagande i kazati da je ona prije svega „način da se stvari učine politički čitljivima putem simplifikacije“, a to je i model koji često koristi aktivistička umjetnost, iako joj je upravo ta formalna jednostavnost često upućen prigovor. Usp. Marchart, „Conflictual Aesthetics“, 18–19.
- 19 Igor Grubić: ‘Kritičku oštricu nastojim prvo usmjeriti prema sebi’, intervju, pristupljeno 17. 5. 2024. https://www.tportal.hr/kultura/clanak/kriticku-ostricu-nastojim-prvo-usmjeriti-prema-sebi-20121022?meta_refresh=
- 20 Marchart, „Conflictual Aesthetics“, 40.
- 21 Ibid, 29.
- 22 Bago i Majača: „Neposlušan“, 13.
- 23 U Italiji samo četiri džamije imaju kupolu i minaret.
- 24 Luisa Bialasiewicz i Lora Sariaslan, „Textures of urban fears“, u *European Memory in Populism*, ur. Chiara de Cesari i Ayhan Kaya (London i New York: Routledge, 2020.) 138.
- 25 Usp. Nancy Fraser, „Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy“, *Social Text* 25/26 (1990): 62.

IS THERE ACTIVISM WITHOUT COMPASSION?

Kora Girin

If the statement that Igor Grubić emerged onto the art scene because of the 1990s feels too bold, we can instead say that his artistic endeavors are driven by conceptual and performance strategies influenced by the socio-political landscape of that decade. The solo exhibition *Gestures of Activation* at the Rijeka Museum of Modern and Contemporary Art offers a retrospective look at the public art of Igor Grubić. Grubić's emergence into the public sphere was a general framework of his actions, but also a strong need arising from the political climate of that decade: "The atmosphere in Croatia in the dark 1990s, during and after the war, was marked by exclusivity, hardline conservatism, and repression. Like in most of the former Yugoslav republics, the right-wing government in Croatia controlled nearly all the media, labeling any intellectual or human rights activist who dared to criticize it as a traitor and enemy..."¹ This is why Grubić wanted to work outside galleries and museums and the small circle of like-minded people whom his messages would easily reach. It is also worth noting that the need for public action grew in proportion to the impoverishment of the public sphere. This assumes that the quality of the public sphere lies in its plurality, which means it is not singular but composed of numerous partial public spheres. Attempts to homogenize culture and media, along with the exclusion of diverse national, religious and gender identities, and different ideological orientations, as well as civic passivity and the struggle for democratic and human values, were some of the reasons behind Grubić's artistic responses.

In Grubić's works in public space, we observe a dual approach: the need to open up and take action on the one hand, and to close, heal, repair, or commemorate on the other. The action *Black Peristyle* (1998), consisting of a circle drawn with washable black paint on the Split Peristyle, or the *Call for*

the *Removal of the Student Center Management* in 2000, can certainly be described as appeals for change and discussions. These can be contrasted with the land art performance *Untitled (Trinity)* from 1997, where Grubić performed “an acupuncture of space”², or actions of rewriting graffiti containing symbols of hatred, which were part of his one-year series of micro-interventions called *366 Libaration Rituals* (2008). We should also mention the two-channel video installation *East Side Story*, which was included in the collection of London’s Tate Modern, with a dance choreography that symbolically heals the wounds from the attacks on participants of the pride march in Zagreb and Belgrade in the early 2000s. Even though it could not affect the course of events, we witness moments of healing in this video. Moreover, the documentary material before us is powerful and unsettling, and its aggressive shouts echo through the Museum’s spaces (or floors) even when we’re not standing in front of the work. It is possible, therefore, that recalling the event might stir resistance in us, and that later, lingering within us, it may prompt a reaction against violence.

Although the continuation of this text primarily focuses on works that a) are more oriented towards activism and criticism of the status quo, or b) have led to greater public mobilization and production of the public sphere, it is challenging, unjust and sometimes impossible to overlook those artistic impulses that critics have recognized as humanistic, ritualistic, spiritual or concerned with the issue of personal responsibility.

HOW THE PUBLIC WAS TEMPERED

From 1998 to 2000, Grubić performed three actions that were directed at the field of culture, specifically focusing on the effects of political decisions on the availability and quality of cultural programs. *No-ki-teka* (1997/1998) and *The*

Call for the Removal of the Student Center Management (2000) were concerned with Zagreb’s Kinoteka cinema i.e. with the Student Center (SC), and are similar in form – textual leaflets of sparse design that could be easily distributed. In *No-ki-teka*, as the anagram in the title suggests, Grubić pointed to the fact that from 1991 the cinema no longer performed its main activity: storing and screening the films that remained in Belgrade after the breakup of Yugoslavia. This is why he insisted on changing the cinema’s name here – he wanted to portray it as a place without content³. In doing so, he compared it to the 1980s and his own experience of frequent visits to this particular cinema, where he watched film classics, sometimes entire series by Bergman, Tarkovsky, or Antonioni.

The Call for the Removal of the Student Center Management was the culmination of discontent with the cultural policy of the SC. The comparison of the cultural scene of the nineties with that from the socialist period was also partly based on the artist’s experience. While in the 1970s and 1980s the Student Center (SC) was the hub of alternative and urban culture, open to artistic experiments, with prominent events, gallery programs, concerts and publishing activity, in the nineties it started losing that role. In the text of the leaflet, Grubić said that “the call for petition is not the result of political agitation, but an act of revolt against the situation in culture”. He drew a comparison between the “tide of the student revolution” of the late 1960s and the “ebb of youthful enthusiasm” of the 1990s, suggesting how the enthusiasm of the earlier period was systematically stifled by the ruling regime. At the same time, he seemed intent to communicate that he did not call for the management’s removal just for the sake of removal, nor were his actions driven solely by ideological disagreement; instead, his intention was to point to the visible consequences of the management’s policy.

The third action *Book and Society* 22% took place as a one-day street art event in collaboration with the Zagreb-based cultural association "Attack!", where thirty artists and art collectives of different generations did performances, installations, interventions, as well as internet and mail art. For example, Tomislav Gotovac did a performance *Smiles of a Summer Night at Noon*, where he, doused with a hose, shouted "fuck the government that levies tax on books"; Schmrtz Theater was stealing books from a bookstore, while Ivan Kožarić exhibited his *Book That Says Everything, But Is Not Available to the Reader*. In addition to being the author of some of the actions (*Remembering a Book* or *Tax on the Air*), Igor Grubić appeared in an important role as the initiator and organizer of the entire event. *Book and Society* is a significant example of artistic activist action in Croatia, a work that would rarely be omitted in the reviews of the Croatian visual art of the 1990s. Suzana Marjanić included it among the three key manifestations of public and performance art of the 1990s⁴, and Jelena Pašić noted that 1998 was "symbolically marked as crucial for the independent cultural scene, owing to several events"⁵ among which was *Book and Society*. The artistic success of this endeavor lay in its activist achievement and the realization of the desired goal: the abolition of the new book tax rate within a year.

Book and Society addressed the problem and forced a change in the government's decision, decision that might have affected the availability of books and had a considerable weight in the context of impoverishment of the post-war nineties. "By denying us books, they deny us the already limited opportunity to participate in shaping the social discourse."⁶

However, although the *Call for the Removal of the Student Center Management* (as well as *No-ki-teka*) focused on the situation in Zagreb, we may say that it also reflected

the characteristics of political governance in the 1990s when culture and media fostered conservative values and contributed to the government's self-preservation. At the opening of the exhibition *A New Beginning*, which was held at the SC and organized by Attack!, Grubić distributed and then showcased the leaflet of the *Call*, and the next day the leaflet was removed from the exhibition. Two months later, the Student Initiatives Movement launched a petition that ultimately gathered about 5,000 signatures. The call for petition resulted in the actual petition being delivered, which in turn led to the removal of the management. In the manifesto of the petition, which listed all the reasons for dissatisfaction with the SC management, we also discover the very act of censoring Grubić's *Call for the Removal*. The *Call* served as both an artwork and a form of agitation, acting as an incentive and a reason for filing the petition. The question Grubić posed at the end of the leaflet about whether the *Call* itself could effect change was, as Ivana Bago and Antonia Majača acknowledged, a reconsideration of one's own and others' potential for action and civic responsibility, which stands as an important recurring theme in Grubić's art.⁷

The chronology of the case from Grubić's *Call* to the subsequent state audit reports also illustrates how financial misconduct, favoritism and price hikes following contract conclusions, as well as the accumulation of substantial debts⁸, coincided with the rejection of numerous student cultural initiatives and the shutdown of magazines *Gordogan* and *Godine*. A detail from the audit, published in the daily press, makes us think about the direct consequences on investing in culture: ("The Zagreb Student Center spent HRK 418,203.72 for employee per diems, while allocating only HRK 3,458.70 for artists' works").⁹

In his work *Smash the Myth of Apolitical Art* (in progress since 1997), which was shown in public space, for example, in the former Olivetti factory or as part of the Soviet War Memorial in Berlin's Treptower Park, Grubić paraphrases Mayakovsky and says that all art is political because it emanates from society and reflects it. Or in the words of Chantal Mouffe, every art is political because it changes or maintains the symbolic structure of society.¹⁰ According to Mouffe, in contrast to political art, critical art is "art that foments dissensus, that makes visible what the dominant consensus tends to obscure and obliterate".¹¹ Oliver Marchart went a little further and said that public art implies political art, and art is public when it takes place in the medium of the public, and when the public is produced in the medium of antagonism. Whether art has succeeded in producing the public, i.e. whether artistic agitation has led to the mobilization of the public, can be assessed *a posteriori*¹², and in order to agitate and encourage others to take action, we must first be agitated ourselves, or be produced by the political situation, i.e. by the antagonisms that shape us into political protagonists.¹³ The intimate and personal experience and Grubić's early realization that his engagement aims "not to solve global civilizational problems, but his own, and then try to impact society"¹⁴, is the only feasible course and sequence of actions. Grubić would never hide this, and while he is aware that (activist) art cannot change the world on its own, he still places enormous faith in art, creativity and his ideals, and continues to use them as the means of his fight for higher humanistic goals. This paradox of perseverance can also be seen in Grubić's photo performance *Breathless* (1999), which he showed for the first time at the Rijeka Museum of Modern and Contemporary Art and which referred to the final scene of Godard's film of the same name. Despite his earlier resolve to go to jail, Michel

Poiccard (Jean-Paul Belmondo) chooses to run from the police and gets shot as he reaches for a gun.¹⁵ We see Michel from behind, while Igor is shown front-facing in the photograph, reaching for a pen and holding a flyer in his other hand that reads "support art and culture." While we may draw a comparison with Michel's "surrender or fight" dilemma, this is not a literal fight for life and there is no ambivalence in the character, but rather uncertainty about the outcome. Grubić decides to take action to save culture and art, to persevere until he is "breathless", even at the cost of death/ failure.

In addition to instilling hope through artistic expression, Grubić also contributes to public awareness and promotes active citizenship by engaging in political campaigns and production work. As part of the "Attack!" program in 1999, Fade-in emerged as a video section, but it soon became an independent production company. Igor Grubić was working in Fade-in almost from the beginning, i.e. from 2000 to 2008 he worked as a producer, but also as an author and director of films. Fade-in dedicated its efforts to the work of various NGOs, the topic of human rights and the independent cultural scene. In eight years, Grubić realized a large number of projects, but his role is even greater because he constantly brought in new people, encouraged co-productions, e.g. with Zagreb Film, and created new contexts.¹⁶ As a producer, Grubić developed projects and organized film shoots across Croatia, thereby broadening the media landscape to areas beyond Zagreb. The period of his working with Fade-in, which also collaborated with the national television, was the time when he was more devoted to film production and documentary work, or, in Grubić's own words, "we got an even bigger public space than a gallery".

In the context of the late 1990s and the strengthening of the democratic impulse, we can briefly touch

upon Grubić's work in the "Glas 99 – civic campaign for fair and free elections". "Glas 99" (meaning 'the voice of 1999') aimed to encourage citizens to go out and vote, by providing information about democracy, voting rights, and the electoral process. Grubić joined the campaign as one of the authors – he created concepts for the campaign logo and the slogan of the non-partisan campaign for young people, "Izađi i(z)bori se" (Come out and fight)¹⁷. Simple, effective message and direct communication is a "designer" model that Grubić also fosters when it comes to his work in public space. In doing so, he often employs text, albeit in a concise manner, or expressive visual elements, such as vibrant red or black colors, inspired by Russian constructivists. As a protagonist both on the civil and cultural scene, Grubić wanted to address the wider audience and make things (politically) legible.¹⁸ As he would say himself, he approached each art project as a small campaign.¹⁹

THE PUBLIC AND THE SENSE FOR THE PUBLIC

If we return to the two principles of Grubić's art – opening and healing – we can conclude that the impact of the former coincides with the political moment, determining the reception and expansion of the agitation, like a snowball growing as it rolls. Art truly has the ability to test the quality of an antagonistic moment²⁰, and Grubić identified the sensitive spots, effectively expressing them both artistically and politically.

366 Libaration Rituals is a tirelessly created project, developed over the course of one year, comprising 33 thematic units, i.e. 33 forms of micropolitical action. Some are entirely intimate, and available to the public only as photo documentation such as tattooing the word "disobedient" or engraving a heart on the chest; some are humanitarian, such as blood donation, and some are powerful and shocking such as dyeing the

fountain water in front of the Croatian National Bank red during George Bush's visit to Zagreb. Also noteworthy are actions that serve as a form of support, where Grubić joins an already organized protest or helps formulating it. For example, he participated in the protests "Right to the City" and Nemanja Cvijanović's directed protest "Applause"; he did an art intervention on the monument of Silvije Strahimir Kranjčević in front of the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb, using thin red threads, thus supporting students in their fight for free education.

We may wonder where to place these actions, as they do not follow the activist-oriented approach seen in *Book and Society* and *Call for the Removal* – they are not as organized, collective and strategic, they not possess a singular objective and are not clearly aimed at an organization and collectivity in terms of structure and execution.²¹ The artist here acts more pronouncedly in terms of relation between himself and his artistic and civic responsibility, "taking on the role of a 'lone revolutionary' who, in the first place, fights against his own potential silencing and defeatism. (...) It's about fighting against yourself and for yourself."²² Of course, through his micro-actions and micro-interruptions in space, he raises awareness among the public, i.e. creates a feeling for what is public. Finally, he offers his presence as an important example, presenting a year-long work that includes planning, design and execution. It is not just individual actions visible in the city at a given moment that serve as the motivation for reflection, consciousness change and reconsideration. The power of the *366 Libaration Rituals* lies in its totality, which can be collectively presented in a book or at an exhibition. Just as the act of correcting graffiti containing hate speech and the fascist and Ustasha symbols gradually becomes detached from its author and the realm of art, some of his other actions hold significant potential for replication and

serve as a rehearsal for future events. On the Anti-Fascist Resistance Day in 2011, Grubić repaired a broken anti-fascist plaque by putting a sticker over it, drawing attention to the unjust treatment of the anti-fascist heritage – during the 1990s, more than 3000 monuments in Croatia had been damaged or demolished. His act inspired the residents of the building where the plaque was located to really replace it later.

A year later, in the town of Modica in Sicily, Grubić performed the work *The Missing Architecture*, as part of the “I Vespri. Civic Forum in Five Acts” festival. Grubić learned that, despite the presence of a large Muslim community, there was not a single traditional mosque in the city. Islam is the only major religion that is not officially recognized in Italy, and the construction of mosques was hampered during Berlusconi’s government. Also, at the time of writing this text, the Italian Senate is awaiting confirmation of a draft law that would prohibit prayer halls in informal spaces, i.e., outside of mosques, which are already scarce in Italy.

Grubić’s makeshift architecture, which can be interpreted as a rehearsal for a future event, consisted of three elements. Carpets formed the foundation, posters depicting oriental mosaics served as walls, and the call to prayer from the muezzin becomes the metonym for the minaret.²³ Carpets were laid out on five locations that day (in front of the municipal building, at the stadium, in an abandoned factory, in front of a Catholic church, and in the main town square). For the first time in recent Sicilian history, the call to prayer, or ezan, could be heard, but there also were multiple attempts to tear off the posters.²⁴ The question of what is missing in a public space, who is excluded and in what way, always tells us something about how a public realm is shaped: it consists not only of what is present, but also of what is rejected.

The public sphere, however we define it or experience it on the spectrum between the instrument of domination and the utopian ideal²⁵, is also an affective space, interspersed not only with different attitudes but also by different feelings (and even fears) that we associate with places, events, values.

We can go back to Marchart’s observation about how we must be agitated in order to agitate – it is difficult to think about agitation if we do not engage emotionally in what we experience, and emotionality is something that Grubić will not withhold. We can say that his actions and activism are compassionate, and though it may appear counterintuitive at first, there is no activism without compassion. To inspire civic responsibility and activism is to inspire compassion as well. Some of Grubić’s most recent works thus extend the area of compassion, including more than the human species. For example, *Do animals...* (2017) is a series of photographs of empty slaughterhouses with questions like *Do animals dream about freedom*, while in *Another Green World* from 2021 Grubić treats nature as a living heritage and adorns the Villa Comunale Park in Naples with quotes and banners that talk about art, politics and spirituality. Nature mirrors our actions, but nature is also our state of mind (*garden is a state of mind*). By connecting with nature, community, but also with ourselves, (because *the only revolution is spiritual evolution*), we strengthen our capacity to connect with others. Considering that both compassion and political activism demand a persistent mental and emotional effort from us, Grubić’s artistic inquiries, agitations, dedication and evidence that we can indeed influence things serve as an important reminder not to give up.

- 1 Igor Grubić: "Svojim djelovanjem, ili nedjelovanjem, kreiramo realnost koju živimo" (With our action, or inaction, we create the reality we live in), an interview conducted by Nada Beroš, *Novosti*, August 22, 2021 <https://www.portalnovosti.com/igor-grubic-svojim-djelovanjem-ili-nedjelovanjem-kreiramo-realnost-koju-zivimo>; Retrieved on 2 May 2024
- 2 Suzana Marjanić, "Priroda (u) umjetnosti performansa", *Etnološka tribina* 37, vol 44, (2014): 98. As Marjanić noted, one part of the project included the planting of three trees, symbolizing the Father, the Son and the Holy Spirit, with linden being recognized in Slavic mythology as a healing tree.
- 3 No is a negation here, *ki* is a Latin transcription of the Japanese term for energy, and *theke* in Greek stands for tank. During 1998, Grubić was distributing the leaflet, which was published in the 24th issue of the Croatian Film Association's *Bulletin*, to the media as well.
- 4 Suzana Marjanić, *Kronotop hrvatskoga performansa: od Travelera do danas*, (Zagreb: "Bijeli Val" Association, Institute for ethnology and folklore research and Školska knjiga d.d., 2014.), 198.
- 5 Jelena Pašić, "Devedesete: borba za kontekst", *Život umjetnosti*, Vol. 90, No. 1, (2012): 19.
- 6 Nataša Ilić, "Umjetnost i aktivizam", u *Knjiga i društvo + 22%* (Zagreb: Ex Libris, 1998), 19.
- 7 Ivana Bago and Antonia Majača: "Neposlušan" u *Igor Grubić: 366 rituala oslobođanja*, ur. Ivana Bago and Antonia Majača, (Zagreb: KUD-INA /Miroslav Kraljević Gallery & DeLve – Institute for Duration, Location and Variables, 2008), 9.
- 8 Velibor Mačkić compared the Croatian political and economic model with similar examples in the southeast European countries, calling them "the Balkan's disease": "This model did not rely on economic growth through

- increased exports and higher domestic savings rates. Instead, it was built on internal and external imbalances, the expansion of private and public debts, and the promotion of rentier and quasi-rentier entrepreneurship." – Velibor Mačkić: "Balkanska bolest: doprinos raspravi o političkoj ekonomiji hrvatskog modela kapitalizma", in: *Devedesete. Kratki rezovi*, ed. Orlando Bauer and Petar Bagarić, (Zagreb: Institute of Ethnology and Folklore Research and Jesenski i Turk, 2020), 389.
- 9 Tanja Kraljić: "Studentima i 119 posto skuplja hrana, a najveći dobavljač je Stjepan Tuđman" (Food costs for students rises up to 119%, and Stjepan Tuđman is the main supplier), *Večernji list*, 16 October, 2000, 13.
- 10 "From the point of view of the theory of hegemony, artistic practices play a role in the constitution, maintenance, or challenging of a given symbolic order, and this is why they necessarily have a political dimension", Chantal Mouffe, "Artistic Activism and Agonist Spaces" in *Operacija: Grad. Priručnik za život u neoliberalnoj stvarnosti*, ur. Leonardo Kovačević et al. Zagreb: Alliance for the Center for Independent Culture and Youth, Multimedia Institute, Platform 9,81 – Institute for Research in Architecture, BLOK – Local Database for Culture Refreshment, SU Klubtura / Clubture, 2008), 225.
- 11 Ibid., 226.
- 12 Oliver Marchart, "Politika i umjetnička praksa: O estetiци javnoga", in *Frakcija* no. 33-34 (2004): 13.
- 13 Oliver Marchart, *Conflictual Aesthetics. Art Activism and Public Sphere*, (Berlin: Sternberg press, 2019), 39-40.
- 14 "Šaljem poruku oholim manipulatorskim masama" (I am sending a message to the arrogant, manipulative masses), interview with Igor Grubić, interviewed by Ivana Mikulićin.

- Nedjeljna Dalmacija*, 30 Oct 1998.
- 15 When Michel is handed over to the police by his mistress Patricia, his ambivalence of staying/surrendering or escaping becomes evident. In the penultimate sequence, he comes to terms with going to prison, but runs out into the street to meet Berutti, who owes him money. Berutti invites him into the car, but Michel replies: "No, I'm staying. I've had enough. I am tired. I want to sleep." He runs away from the police, and Berutti throws him a gun.
 - 16 "Iznenadjenja su još moguća" (Surprises are still possible), interview with Hrvoje Mabić, conducted by Vatroslav Miloš and Antonija Letinić, <https://kulturpunkt.hr/intervju/iznenadenja-su-jos-moguca/>.
 - 17 Following these concepts, Dejan Kršić designed the logo for "Glas 99", and Veljko Danilović the logo for "Izađi i(z)bori se".
 - 18 Marchart would recuperate the notion of propaganda and say that it is "before anything else, a way of making things politically readable by the way of simplification", and this is also a model that often uses activist art, although it is this formal simplicity that is often objected to. See: Marchart, "Conflictual Aesthetics", 18-19.
 - 19 Igor Grubić: "Kritičku oštricu nastojim prvo usmjeriti prema sebi" (My criticism is primarily pointed at myself), interview, retrieved on 17 May 2024 https://www.tportal.hr/kultura/clanak/kriticku-ostricu-nastojim-prvo-usmjeriti-prema-sebi-20121022?meta_refresh=
 - 20 Marchart, "Conflictual Aesthetics", 40.
 - 21 Ibid, 29.
 - 22 Bago and Majača: "Neposlušan", 13.
 - 23 In Italy, only four mosques have a dome and a minaret.
 - 24 Luisa Bialasiewicz and Lora Sariaslan, "Textures of urban fears", in *European Memory in Populism*, ed. Chiara de

- Cesari and Ayhan Kaya (London and New York: Routledge, 2020) 138.
- 25 Cf. Nancy Fraser, "Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy", *Social Text* 25/26 (1990): 62.

BIOGRAFIJA

IGOR GRUBIĆ (Zagreb, 1969.) djeluje kao multimedijalni umjetnik od početka devedesetih. Njegov rad uključuje prostorno-specifične intervencije u javnom prostoru, fotografiju i film. Grubićeve intervencije u javnom prostoru, kao i filmovi, istražuju političke situacije prošlosti i sadašnjosti. Grubićevu kritičku, društveno-politički posvećenu praksu karakterizira dugoročni angažman i predanost temama koje odlučuje obrađivati. Od dubinskog istraživanja sudbine povijesnih spomenika i propasti industrije do ispitivanja teškoća manjinskih zajednica, njegovi se projekti odvijaju tijekom nekoliko godina istraživanja i uspostavljanja personaliziranih odnosa. Predstavljao je Hrvatsku na 58. Venecijanskom bijenalu.

Grubić je sudjelovao u brojnim velikim međunarodnim izložbama uključujući: Tirana Biennial 2 (2003.); Manifesta 4 (Frankfurt, 2002.); Manifesta 9 (Genk, 2012.); 50. Oktobarski salon (Beograd, 2009.); *Gender Check*, MuMOK (Beč, 2009.); 11th Istanbul Biennial (2009.); 4th Fotofestival Mannheim Ludwigshafen, Heidelberg (2011); *East Side Stories*, Palais de Tokyo (Pariz, 2012.); Gwangju Biennale 20th Anniversary Special Project (2014.); *Zero Tolerance*, MOMA PS1 (New York 2014.); *Degrees of Freedom*, MAMbo (Bologna, 2015.); 5th Thessaloniki Biennial (2015.); *Cut / Rez*, MSU (Zagreb, 2018.); *Heavenly beings: Neither Human nor Animal* MG+MSUM (Ljubljana, 2018.); *The Value of Freedom*, Belvedere 21 (Beč, 2018.); 58. Venecijanski bijenale (2019.); Yerevan Biennial – *The Time Complex* (2020.); *Bigger than myself*, MAXXI (Rim, 2021.); *Art at Work/At the Crossroads Between Utopianism and (In)Dependence*, MSUM (Ljubljana, 2022.), *Body and Territory*, Kunsthau Graz (2023.).

Njegovi radovi nalaze se u raznim kolekcijama, među kojima se ističu: Tate Modern London; Kunsthau Zurich; FRAC Champagne-Ardenne collection; Kadist Collection, Pariz and San Francisco; Kontakt - The Art Collection of Erste Group, Beč; Art Collection Telekom ACT, Berlin; Fondazione Morra, Napulj; Collezione La Gaia, Torino; Muzeum Sztuki, Lodz; Muzej savremene umetnosti, Beograd; Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb; Wrocław Contemporary Museum; MSUM Ljubljana; MMSU Rijeka.

BIOGRAPHY

IGOR GRUBIĆ (Zagreb, 1969) has been active as a multimedia artist since the early nineties. His work includes site-specific interventions in public space, photography and film. Grubić's public space interventions, as well as films, explore political situations in both the past and the present. Grubić's critical, socio-politically engaged practice is characterized by long-term involvement and commitment to the issues he decides to address. From profound research of the fate of historical monuments and the collapse of industry, to examining the difficulties of minority communities, his projects are implemented over the course of several years of research and establishing personal relationships. He represented Croatia at the 58th Venice Biennale.

Grubić has participated in numerous major international exhibitions including, among others: Tirana Biennial 2 (2003); Manifesta 4 (Frankfurt, 2002); Manifesta 9 (Genk, 2012); 50th October Salon (Belgrade, 2009); *Gender Check*, MuMOK (Vienna, 2009); 11th Istanbul Biennial (2009); 4th Fotofestival Mannheim Ludwigshafen, Heidelberg (2011); *East Side Stories*, Palais de Tokyo (Paris, 2012); Gwangju Biennale 20th Anniversary Special Project (2014); *Zero Tolerance*, MOMA PS1 (New York 2014); *Degrees of Freedom*, MAMbo (Bologna, 2015); 5th Thessaloniki Biennial (2015); *Cut / Rez*, MSU (Zagreb, 2018); *Heavenly beings: Neither Human nor Animal*, MG+MSUM (Ljubljana, 2018); *The Value of Freedom*, Belvedere 21 (Vienna, 2018); 58th Venice Biennale (2019); Yerevan Biennial – The Time Complex (2020); *Bigger than myself*, MAXXI (Rome, 2021); *Art at Work/At the Crossroads Between Utopianism and (In)Dependence*, MSUM (Ljubljana, 2022), *Body and Territory*, Kunsthau Graz (2023).

His work is included in the collections of TATE Modern London; Kunsthau Zurich; FRAC Champagne-Ardenne collection; Kadist Collection, Paris and San Francisco; Kontakt - The Art Collection of Erste Group, Vienna; Art Collection Telekom ACT, Berlin; Fondazione Morra, Naples; Collezione La Gaia, Torino; Muzeum Sztuki, Lodz; the Museums of Contemporary Art in Belgrade and Zagreb; Wroclaw Contemporary Museum; MSUM Ljubljana; MMSU Rijeka, among others.

Igor Grubić

GESTE AKTIVACIJE — RADOVI U JAVNOM PROSTORU
/ GESTURES OF ACTIVATION — WORKS IN PUBLIC SPACE
20. 6. — 8. 9. 2024.

IZDAVAČ / PUBLISHER
Muzej moderne i suvremene umjetnosti
/ Museum of Modern and Contemporary Art

ZA IZDAVAČA / FOR THE PUBLISHER
Branka Benčić

UREDNIČE / EDITORS
Branka Benčić, Kora Girin, Sabina Salamon

TEKSTOVI / TEXTS
Branka Benčić, Kora Girin

OPISI RADOVA / DESCRIPTIONS OF ARTWORKS
Branka Benčić, Kora Girin, Igor Grubić,
Adriana Rispoli, Sabina Salamon

LEKTURA, PRIJEVOD / PROOFREADING, TRANSLATION
Lidija Toman, Ivana Ostojčić

GRAFIČKO OBLIKOVANJE / GRAPHIC DESIGN
Marino Krstačić-Furić & Ana Tomić

FOTOGRAFI / PHOTOGRAPHERS
Jasenko Rasol, Vladimir Tatomir, Marijeta Karlović,
Feđa Klarić, Veljko Danilović, Boris Cvjetanović,
Joško Gamberožić, Danilo Donzelli, Seelinger Andreas,
Aubrey Tew, Erica Costantini, Bojana Janjić,
John Kouskoutis, Igor Grubić

SKENIRANJE I PRIPREMA FOTOGRAFIJA / PREPRESS
Ivan Šoštarić

TISAK / PRINTING
Kerschhoffset

NAKLADA / PRINT RUN
300

BROJ KATALOGA / CATALOGUE NO. 421

© MMSU, Rijeka, 2024.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Sveučilišne
knjižnice Rijeka pod brojem 150719027. / CIP record
available in the computer catalogue of the Rijeka University
Library under the number 150719027.

ISBN 978-953-8107-48-1

KUSTOSICE / CURATORS
Branka Benčić, Kora Girin, Sabina Salamon

POSTAV IZLOŽBE / EXHIBITION SET-UP
Branka Benčić, Kora Girin, Sabina Salamon

TEHNIČKI POSTAV / TECHNICAL-SET UP
Anton Samaržija, Miroslav Šarić, Branimir Štivić

EDUKACIJA / EDUCATION
Ivana Golob Mihić

DOKUMENTACIJA / DOCUMENTATION
Diana Zrilić

KONZERVATORICA-RESTAURATORICA / CONSERVATOR-RESTORER
Duška Sekulić Čiković

ODNOSI S JAVNOŠĆU / PUBLIC RELATIONS
Jelena Androić

ZAHVALE / THANKS TO
Adriana Rispoli, Ana Grubić, Marco Scotini, Andro Giunio,
Darko Fritz, Antonela Solenički, Laveronica gallery, Nome gallery

PODRŠKA / SUPPORTED BY
Grad Rijeka, Ministarstvo kulture i medija RH, Primorsko-goranska županija

how to
stretch

the poem
beyond the
limit

of
words